

45.

Vol. 1
Zetken

Jaak Wästrik

3	roft	10	
18	1 Penat	10	9
	1 Kerne		2
5	1 Doquait	20	
1	1 Racimat	2	96
	1 Schmitti		65

318

Jauprea
~~1~~ ~~1~~ ~~1~~
 1 ~~1~~ ~~1~~ ~~1~~
 1 ~~1~~ ~~1~~ ~~1~~
 1 ~~1~~ ~~1~~ ~~1~~

№. 45.

Katekismusse Doppetusse - Selletus

Rüsimiste ja Kostmiste Sannadega

üllespandud

nende heaks, kedda Jesusse laua wasto
walmistakse.

Et sinna lapsest sadit pühad kirjad tunned,

need woiwad sind targaks teha Önnistusjeks.

Tartoliinas 1821.

Wiet korda trükkitud Schönmanni kirjadega.

Der neue Druck dieses Buches wird unter der Bedingung erlaubt, daß gleich nach dem Abdrucke, und vor Herausgabe desselben, sieben Exemplare, zur vorschristmäßigen Vertheilung, an die Censur-Comität dieser Kaiserlichen Universität eingesandt werden.

L. W. Moriz,
Censor.

Dorpat, am 7. Mai 1821.

Önsa Lutterusse

Katekismusse

Öppetuss.

Dis sees on:

- 1) Wiis Peatükki.
 - 2) Hommiko, Dhto:ning Sömaja:Palwed.
 - 3) Öppetuss Melewallasst pattud andeks anda.
 - 4) Patto Tunnistusse Sannad.
 - 5) Roddo:Öppetuss.
 - 6) Küssimiste ning Kostimiste Sannad.
-

Matteusf. Rom. XXII. Peatükkiis 37: 39.
salmist sadik.

J e s u s ü t l e b :

Sinna pead

Issandat omma Jummalat
armastama

keigest omma süddamest,

ja

keigest ommast hingest,

ja

keigest ommast melest.

Sesamma on

se esimeste ja suur kässo: sanna.

Agga teine

on selle sarnane:

Sinna pead omma liggimest armastama
kui isse: ennast.

Rom. Rom. III. Peat. 31. salmlis.

Kas

meie siis käske tühjaks teme usso läbbi?

Ei mitte,

waid meie kinnitame käske.

Meie Kristi = Oppetusse
wiis Peatükki.

Esimenne Peatük.

Zummala kümnest käsust.

Esimenne Käst.

Minna ollen se Issand sinno Zummal.
Sul ei pea mitte teisi Zummalaid
ollema minno kõrwas.

Mis se on?

Meie peame Zummalat ülle keige asjade kart-
ma, armastama ja temma peäle lootma.

Teine Käst.

Sinna ei pea mitte Zummala omma
Issanda nimme ilma asjata suhho wotma;
sest Issand ei jätta tedda nuhtlematta, kes
temma nimme kurjaste prugib.

Mis se on?

Meie peame Zummalat kartma ja armastama,
et meie temma nimme jures mitte ei nea, ei wan-
nu, ei lausu, ei walleta egga petta; waid et meie
sedda keige hädda sees appi hüame, pallume, kida-
me ja tänname

Kolmas

Kolmas Käst.

Sinna pead pühhapäwa pühhitsema.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie jutlust ja Jummalat sanna ei põlga; waid et meie sedda pühhat's peame, heal meel kuleme, ja õppime.

Neljas Käst.

Sinna pead omma isä ja omma emma auustama et sinno käs'i hästi täib, ja sinna k'aua ellad Ma peäl.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie ommad wannemid ja isäandid ei põlga egga wihhast, waid et meie neid auustama, tenime, nende sanna kuleme, ja neid armsaste ja kalliste peame.

Wies Käst.

Sinna ei pea mitte tapma.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse ihhule ühtegi kahjo egga kurja ei te; waid et meie tedda aitame, ja temmale head teme keige ihho hädda sees.

Kues Käst.

Sinna ei pea mitte abbiello ärrarikkuma.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie kassinaste ja puhtaste ellame k'õnnette ja teggude

teggude sees, ja et iggaüks peab omma abbikasa armastama ja auustama.

Seitsmes Käsk.

Sinna ei pea mitte warrastama.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse rahha ehk warra ei wõt- ta, kawwala kauba, egga pettise tõga ennestepole ei kisu: waid et meie temma warra ja peatoidust aitame kaswatada ja hoida.

Rahheksas Käsk.

Sinna ei pea mitte üllekohto tunnistama omma liggimesse wasto.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse peäle mitte kawwalaste ei walleta, tedda mitte ei petta, keelt ei pekka, egga kurje kõnnesid temma peäle ei tõsta; waid et meie temma eest kostame, keik head temmast kõnnele- me, ja keik asjad heaks kåname.

Ühheksas Käsk.

Sinna ei pea mitte himmustama omma liggimesse kodda.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse pärrandust ehk kodda kawwalussega ei puua, egga õigusse nimmel ennes- te pole ei kisu; waid et meie tedda aitame, et temma sedda ennesele woiks piddada.

Kümnes

Kümnes-Röfl.

Sinna ei pea mitte himmustama omma liggimesse naest, nullast, ümmardajat, weiksid, egga muud, mis temma pärrait on.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse naest, perret eht weiksid ärra ei awwatelle, egga wägglise ei wotta; waid et meie neid maenitseme, et nemmad paigale jäwad, ja tewad, mis nende kohhus on.

Mis ütleb nüüd Jummal keikist neistsinatsist käsudest?

Temma ütleb nenda: Minna se Issand, sinno Jummal, ollen üs wägga wihhane Jummal, kes wannematte patto nuhtleb laste kätte kolmandamast ja neljandamast põlwest sadik, kes mind wihkawad. Agga neile, kes mind armastawad, ja minno käsud peawad, teen minna head tuhhandest põlwest sadik.

Mis se on?

Jummal ähwardab nuhhelda keik, kes need sinatsed käsud ülleastwad; sepärrast peame meie temma wihha kartma, ja mitte nendesinnaste käsude wasto teggema: agga temma tootab armo ja keik head keikile, kes need käsud peawad, sepärrast peame meie tedda ka armastama, temma peäle lootma, ja hea melega temma käske möda teggema.

Teine

Teine Peatük.

Pühast Kristi = Usust.

Esimenne Sppetus.

Lomiseft.

Minna ussun Jummal se Jēsa keige-
wāggewama taewa ning Ma Loja
sisse.

Mis se on?

Minna ussun, et Jummal mind ja keif lomad
on lonud, mulle ihho ja hinge, silmad, kõrwad ja
keif liikmed, moistust ja keif meled on annud, ja
weel hoiab; ja peälegi rided, kingad, sõmisse ja
jomisse, kooda ja mata, naese ja lapse, põllo, weik-
sid, ja keif wilja, keif ihho ja ello tarwidust ja toi-
dust rohkeste ja iggapääw ka annab, ja keige hād-
da ja kurja eest hoiab ja kaitseb; ja se keif teeb tem-
ma isalikust jummalikust armust ja heldusseft, ja
ei mitte sepärrast, et minna sedda wāart ehk teni-
nud ollen; se eest on minno kohhus tedda kita, tån-
nada, tenida, ja temma sanna kuulda; se on tõeste
tõssi.

Teine Sppetus:

Arwalunnastamiseft.

Minna ussun Jeesuse Kristusse, Jumma-
la aino Poia, meie Jēsanda sisse, kes on sa-
dud pühast Waimust, ilmaled todud neitsist
Mariast, kannatanud Pontsiusse Pilatusse
al, risti peäle podud, surnud ja mahhamae-
tud

tud, alla lainud pörgohauda, kolmandamal päwal jälle ülestoušnud surrust, üleslainud taewa, istub Jummal omma keigewägge-
w ma Jäsa parramal käel, seält temma tu eb
kohhut moišma ellawatte ja surnutte peäle.

Wis se on?

Minna ussun, et Jesus Kristus tõsine Jum-
mal, kes ommast Jäsaft iggawest sündinud, ning ka
tõsine innimenne, kes neitsist Mariast ilmale to-
dud, minno Jäsand on, kes mind ärrakaddunud ja
huffamoištetud innimešt on peäšt nud ja lunnasta-
nud keikist pattust, surmast, ja kurrati wäest; ei
mitte kulla egga hõbbedaga, waid omma pühha kal-
li werrega, ning omma ilma süta kannatamišse; ja
surmaga, sepärrast et minna temma omma pidin
ollema, ja temma rikis temma al ellama, ning tedda
tenima iggawesse õigušse, waggadušse ja õnnis-
tusse sees, nenda kui temma on ülestoušnud sur-
rust, ellab ning wallitseb iggaweste, se on tõeste
tõšši.

Kolmas Öppetus:

Pühhišemisest.

Minna ussun pühha Waimo šisse, üht
pühha risti koggodust, pühhad e osšafamist,
pattude andešs-andmist, lihha ülestoušmist
ning iggawest ello. Amen.

Wis se on?

Minna ussun, et minna ommast melest ja wäest
mitte ei woi Jesusse Kristusse omma Jäsanda šis-
se uskuda, egga temma jure sada; waid pühha
Waim on mind Ewangeliummi läbbi kutsnud,
omma

omma annettega walgustanud, ja õige usso sees pühhitsetud ja hoidnud, nenda kui temma keige pühha ristikogodusse Ma peäl kutsub, koggub, walgustab, pühhitseb, ning Jeesusse Kristusse juures õige ja aino usso sees hoiab; sesamma ristikogodusse sees temma minnule ja keikile usklikkudele iggapääw keik pattud rohkestes andeks annab, ja wiimsel päwal mind ja keik surnud üllesärratab, ja minnule keige usklikkudega Kristusse sees iggawest ello annab, se on tõeste tõssi.

Kolmas Peatük.

Pühhasst Jēsa meie Palwest.

Jēsa meie, kes sa olled taewas, pühhitsetud J sago sinno nimmi, tulgo meile sinno riik, sinno tahtminne sünd' o kui taewas, nenda ka Ma peäl, meie iggapääwast leiba anna meile tännapääw, ja anna meile andeks meie wollad, kui meie andeks anname omma wõlglastele, ning ärra sata meid mitte kiusatusse sisse, waid peästa meid ärra sest kurjast; sest sinno pärralt on se riik, ning se wäggi, ning se au iggawest, Amen.

Esimesed Palwe sannad.

Jēsa meie, kes sa olled taewas.

Mis se on?

Jummal tahhab meid se läbbi armolikkust kutsuda, et meie peame uskma, tedda meie õige Jēsa, ja
meid

meid temma õiged lapsed ollewad, et meie julgeste ja kindla lotussega tedda peame palluma, nenda kui armad lapsed omma armsa isä palluwad.

Esimesne Palwe.

Pühhitsetud sago sinno nimmi.

Mis se on?

Jummala nimmi on kül isse-enneses pühha; agga meie pallume sesinnatse palwe sees, et se ka meie jures saaks pühhitsetud.

Kuida sünnib se?

Kui Jummala sanna selgeste ning puhtašte õppetakse, ja meie ka pühhaste kui Jummala lapsed sedda möda ellame, sedda aita meid, armas taewane Jäsa! Agga kes teist wisi õppetab, ja ellab, kui Jummala sanna õppetab, se ei pühhitse mitte meie seas Jummala nimmi: se eest hoia meid, armas taewane Jäsa!

Teine Palwe.

Tulgo meile sinno riik.

Mis se on?

Jummala riik tulleb kül ilma meie palweta isse-ennesest; agga meie pallume sesinnatse palwe sees, et se ka meie jure tulleks.

Kuida sünnib se?

Kui se taewane Jäsa omma pühha Waimo meile annab, et meie temma pühha sanna temma armo läbbi ussume, ja Jummala mele pärrast ellame siin aialikkult ja seäl iggawest.

Kolmas Palwe.

Sinno tahtminne sündko kui taewas nenda ka Ma peäl.

Mis se on?

Zummala hea armolinne tahtminne sünnib kül ilma meie palweta; agga meie pällume sesinnatse palwe sees; et se ka meie jures sünniks.

Kuida sünnib se?

Kui Zummal keige kurja nou ja tahtmisse rik- kub, ja kelab neid, kes meid ei tahha lasta Zumma- la nimme pühhitseda, egga temma riki meie jure tulla, kui on kurrati, ma ilma ja meie lihha taht- minne; waid kinnitab ja hoiab meid kindlaste om- ma sanna ja usso sees meie otsani, se on temma ar- molinne ja hea tahtminne.

Neljas Palwe.

Meie iggapäwast leiba anna meile tän- napäiw.

Mis se on?

Zummal annab iggapäwase leiwa kül ilma meie palweta keikile kurja innimestele; agga meie pal- lume sesinnatse palwe sees, et temma meile annaks sedda moista, ja tännoga wastowõtta meie igga- päwase leiwa.

Mis on iggapäwane leib?

Keik, mis meie ihho toidusseks ja üllespidamis- seks tarwis lähhab: söminne, jominne, rided, kin- gad, kodda, maia, põld, weiksed, rahha, warra, wagga abbikasa, waggad lapsed, wagga perre, waggad ja truid üllemad, hea wallitsus, hea ilm, rahho, terwis, aus ello, head sõbrad, truid na- bred, ja muud nisuggused asjad.

Wies Palwe.

Ja anna meile andeks meie wõllad, kui meie andeks anname omma wõlglastele.

Mis

Mis se on?

Meie pallume sesinnatse palwe sees, et se taewane Jēsa mitte ei tahhaks wadata meie pattude peäle, egga nende pärrast meile sedda keelda, mis meie pallume; sest meie ep olle sedda mitte wäart, mis meie pallume, ja ep olle sedda ka mitte teninud; waid temma tahhaks meile sedda keik armust anda, sest et meie iggapääw paljo patto teme, ja selget nuhtlust tenime. Siis tahhame meie ka süddamest andeks anda, ja heal meel head tehha neile, kes meie wasto eksiwad.

Kues Palwe.

Ring ärra sada meid mitte kiusatusse sisse.

Mis se on?

Zummalei kiusa kül keddagit, agga meie pallume sesinnatse palwe sees, ei Zummal meid tahhaks hoida ja üllespidada, et kurrat, ma-ilm ja meie lihha meid ei perta egga sada ebba-ussu, mele ärraheitmissse, ja monne mu sure patto ja häbbi sisse, ja kui meid sega peaks kiusatama, et meie kummatagi wiimselt ärrawoidame, ja woimust same.

Seitsmes Palwe.

Waid peästa meid ärra sest kurjast.

Mis se on?

Meie pallume sesinnatse palwe sees kui ühhel hobil, et se taewane Jēsa meid tahhaks peästa keigesuggusest ihho- ja hinge-, warrandusse- ja aukahjust, ja wimaks, kui meie surma tunnike tulleb, õntsa otsa meile anda, ja armoga sestsinnatsest hädda orrust ennese jure taewa wotta.

Wiimsed palwe sannad.

Sest sinno pärrast on se riik, ja se wäggi, ja se au iggawest, Amen.

Mis

Mis on Amen?

Se on, et minna pean kindlaste uskma, et se taewane Jõsa meie palwed hõldeste on wastotnud ja kuulnud; sest et temma isse on meid käskenud nenda palluda, ja tootanud, et temma meid tahhab kuulda. Amen, Amen; se on: jah, jah, se peab tõeste nenda sündima.

Neljas Peatük.

Pühha Ristmisest.

Mis on Ristminne?

Ristminne ep olle mitte paljas wessi, waid üks nisuggune wessi, mis Jummalala käske on seatud, ja Jummalala sannaga ühtepandud.

Mis Jummalala fanna se on?

Kui meie Jõsand Jesus Kristus ütleb Matteusse ramatus wiimses peatükis: (28, 19.) Minge ja õppetage keik rahwast, ja ristige neid Jummalala se Jõsa, ja se Poia ja se pühha Waimo nimmel.

Mis annab eht sadab ristminne?

Temma sadab pattude andeks-andmist, peastab ärra surmast ja kurratist, ja annab iggawesse õnnistusse keikile, kes sedda ussuwad, mis Jummalala fanna ja tootusseid kuulutawad.

Mis suggused on need Jummalala fanna ja tootused?

Kui meie Jõsand Jesus Kristus ütleb Markusse ramatus wiimses peatükis: (16, 16.) Kes ussub,

us sub, ja kedda ristitakse, se peab õn-
saks sama, agga kes ei ussu, tedda peab
hukka moistetama.

Kuida woib wessi ni sureb asjad tehha?

Wessi ei te sedda tõeste mitte; waid Jummal
sanna, mis weega ja wee jures on, ja uik, mis sed-
dasamma Jummal sanna wee sees ussub; sest ilma
Jummal sanitata on wessi paljas wessi, ja ei
mitte ristminne; agga Jummal sannaga on se üks
ristminne, se on üks ello wessi täis armo, ja uesün-
dimisse pesseminne pühha Waimo läbbi, kui pühha
Paulus ütleb Titusse ramatus kolmandamas pea-
tükkis: Jummal on meid õnsaks teinud
uesündimisse pessemisese ja pühha Wai-
mo uendamisse läbbi, kedda temma on
wäliawallanud meie peäle rohkestes Je-
susse Kristusse meie Õnnisteggia läb-
bi, et meie temma armo läbbi õigeks
tehtud, iggawesse ello päriaks piddi-
me sama lotusse järrel; se on üks tõs-
sine sanna.

Mis tähhendab nisuggune wee ristminne?

Se tähhendab, et wanna Adam (se on meie pat-
tune südda) peab iggapäwase kahhetsemisse ja pat-
tust-põõrmisse läbbi meie sees ärra-uppurud sama,
ja surrema keige patto ja kuria himmudega, ja ig-
gapäw jälle ettetullema ja üllestousuma se uus in-
nimenne, kes õigusse ja puhhastusse sees Jumma-
la ees peab iggaweste ellame.

Kus se on kirjutud?

Pühha Paulus ütleb ommas ramatus Romarah-
wale kirjutud, kuendamis peatükkis: Meie olleme
Kris-

Kristusfega mahhamaetud ristmissse
lääbi surma sisse, et otsego Kristus on
üllesärratud surnust Issa au lääbi,
meie ka nenda peame udes ellus káima.

Wies Peatük.

Pühhasi Altari Sakramentist.

Wis on se Altari Sakrament?

Se on meie Issanda Jesusse Kristusse tõssine
ihho ja werri, leiwa ja wina al, meile ristirahwale
sua ja jua Kristussest ennesest seätud.

Kus se on kirjutud?

Kenda kirjotawad need pühhad Ewangelistid:
Matteus, Markus, Lukas ja se pühha Paulus:

Meie Issand Jesus Kristus sel õsel, mil
tedda ärra-anti, wottis leiba, tannas, mur-
dis ja andis omma Jüngerittele, ja ütles,
wotke, söge, se on minno ihho, mis teie eest
antakse, sedda tehke minno mällestusseks.

Selsammal kombel wottis temma ka
karrika pärrast õhto-sõma-aega, tannas
ja andis omma Jüngerittele ja ütles: joge
keik seält seest, sesinnane karrikas on se uus
seädus minno werre sees, mis teie ja mitme
eest ärrawallatakse pattude andeks-andimis-

18 Katekismusse wies Peatük.

seks: sedda tehke ni mittokord, kui teie sest jote, minno mällestusseks.

Mis kasso on meil sestuggusest sõmisest ja jomisest?

Sedda näiwad meile needsinna sed Kristusse sannad: mis teie eest ärraantakse ja ärrawallatakse pattude andeks-andmisseks; se on, et meile sakramenti sees, pattude andeks-andmist, ello ja õnnistust nende sannade läbbi antakse; sest kus pattude andeks-andminne on, seal on ka ello ja õnnistus.

Kuida woib ihholik sõminne ja jominne nisuggused sured asjad tehha?

Sõminne ja jominne ei te sedda tõeste mitte, waid need Kristusse sannad: mis teie eest ärraantakse ja ärrawallatakse pattude andeksandmisseks; need sannad on ihholikko sõmisse ja jomisse jures, kui üllem asfi sakramenti sees, ja kes needsammad sannad ussub, sel on mis nemmad tunnistawad, pattude andeks-andminne.

Kes wottab aufaste sefinnatse sakramenti wasto?

Paastma ja ihho polest ennast walmistama, on üks kaunis wäljaspidine kombe: agga se on diete ja hästi walmistud, kellel usk on nendesinnaste Kristusse sannade peäle: mis teie eest ärraantakse ja ärrawallatakse pattude andeksandmisseks; agga kes neidsinnatsid sanno ei ussu, ehk kaksipiddi mõtleb, se ep olle mitte wäärt, egga hästi walmistud, sest se sanna, teie eest, tahhab selged usklikud süddamed.

Hom-

Hommiko: Palwe.

Önnistago mind Jummal Issa, Poeg,
ning pühha Waim, Amen.

Minna tännan sind, minno armas tae-
wane Issa, Jesusse Kristusse sinno
armsa Poia meie Issanda läbbi, et sinna
mind minnewal ösel öllöd armolikkult hoid-
nud ja kaitstud keige ihho ning hinga kahjo
eest. Minna pallun sind, anna mulle armo,
et minna woitsin ommad pattud süddamest
tunda, kahhetseda ning mahha ätta, ja an-
na mulle andeks teik minno pattud ning ef-
fitusfed, misga minna sind ollen wihesta-
nud; kaitse ning hoia mind selfinnatsel pä-
wal armolikkult keige patto, kurja ning kah-
jo eest, et teik minno mõtte, fanna, teggo
ning ello woits sinno mele pärrast olla.
Sest minna annan omma ihho ning hinga,
meie üllema wallitseja ja teik muud üllemad,
meie wannemad, suggulased, waenlased, teik
risti-rabwast, ja teik, mis mul on, sinno
holeks; sinno pühha Waim wallitsego min-
no ülle, sinno pühha Ingel olgo minno ju-
res, et se kurri waenlane ühtegi melewalda
minno peäle ei sa. Amen.

20 Palwed enne Sõma-aega.

Palwed enne Sõma-aega.

Reikide filmad lootwad, Jssand, sinno peäle, ja sinna annad neile nende roga ommal aial. Sinna teed lahti ommad helled ning rohked kâed, ning toidad teik, mis ellab, hea melega.

Au olgo Jummalale Jssale, Poiale, ning pühha Waimule. Amen.

Jssa meie, kes sa olled taewas, n. t. s.

Jssand Jummal, taewane Jssa, õnnis, ta meid ja needfinnatsed sinno anded, mis meie sinno rohkest armust wastowotame Jesusse Kristusse meie Jssanda läbbi. Amen.

Kristus ütleb: Innimenne ei ella mitte ükspäinis leiwast, waid iggauhhest sannast, mis Jummalala su läbbi kâib. Amen.

Palwed parrast Sõma-aega.

Zännage Jssandat, sest temma on helde, ning temma heldus kestab iggawest, kes keige lih hale roga annab, neile weistele nende somist annab, neile nore kaarnaile, kes tedda appi hüüdwad. Temmal ep olle mitte wõmo hobbose wâest, egga melehead ühhegi luist. Jssandal on melehea neist, kes tedda kartwad ning temma armo peäle lootwad.

Au

Au olgo Jummalale Issale, Poiale, ning pühha Waimule. Amen.

Issa meie, kes sa olled taewas, n. t. s.

Mieie tänname sind, Issand Jummal taewane Issa, Jesusse Kristusse meie Issanda läbbi, keige sinno ande ning heategemisse eest, kes sinna ellad ning wallitsed iggaweste. Amen.

Jummal olgo fidetud ning tännatud sõmisse ning jomisse ning temma kalli fanna eest, temma andko meile eddespidi meie iggapäwast leiba, ja õnnistago meid ka hinge polest Jesusse Kristusse, meie Issanda läbbi. Amen.

Issand, sinno suur nimmi olgo fidetud nüüd ning iggaweste. Amen.

Õhto = Palwe.

Õnnistago mind Jummal Issa, Poeg ning pühha Waim, Amen.

Minna tännan sind, minno armas taewane Issa, Jesusse Kristusse sinno armsa Poia meie Issanda läbbi, et sinna mind minnewal päwal olled armolikkult hoidnud ja kaitstud keige ihho ning hinge kahjo

kahjo eest. Minna pallun sind, anna mulle armo, et minna woitsin ommad pattud sind: damest tunda, kahhetseda ning mahhajatta, ja anna mulle andeks teik minno pattud ning eksitusjed, misga minna sind ollen wihhas: tanud; kaitse ning hoia mind selfinnatsel ösel armolikkult teige patto, kuria ning kahjo eest, et teik minno mötte, sanna, teggo ning ello woits sinno meteparrast olla. Sest minna annan omma ihho ning hinge, meie üllema wallitseja ja teik muud üllemad, meie wannemad, suggulased, waenlased, teik risti: rahwast ja teik, mis mul on, sinno holeks: sinno pühha Waim wallitsego minno üle, sinno pühha Ingel olgo minno jures, et se kurri waenlane ühtegi melewalda minno peäle ei sa. Amen.

Öppetus melewallast pattud andeks anda ja kinnitada.

Mis on pattude andeks: andmisje ja kinnitamisje
melewald?

Pattude andeks: andmisje ja kinnitamisje mele: wald on se woimus, mis meie Issand Jesus Kristus Ma peäl armo öppetusses on seadnud, neile kes pattud kahhetsewad ja mahhajätwad, pattud andeks anda; agga neile, kes pattust ei
pöra,

põra, pattud finnitada, nenda kui Kristusse sannad tunnistawad.

Kuida siis Jssand Kristus ütleb?

Temma ütleb nenda Joannesse ramatus, 20, 21-23. Nenda kui Jssa mind on läkkitanud, nenda läkkitan minna teid ka. Wotke pühha Waimo: kellele teie ial pattud andeks annate, neile on need andeks antud, kellele teie ial pattud finnitate, neile on need finnitud.

Mis kasso sadab se melewald?

Sedda tunnistawad meile need sannad: Kellele teie ial pattud andeks annate, neile on need andeks antud; se on, et neile usklikkudele pattud andeks antakse Jesusse Kristusse nimmel, kes sedda omma surma ja werre läbbi on saatnud, et usk finnitakse ja südda julgust ja rahho tunneb. Sest kui pattud on andeks antud, siis tunneb südda rahho usso läbbi.

Kui woiw innimenne pattud andeks anda?

Innimenne ei woi mitte pattud andeks anda issiennesest ehk ommast wäest, waid ammeti polest ja Jssanda Jesusse Kristusse käskmisse peäle, nenda kui need sannad tunnistawad; Wotke pühha Waimo: kellele teie ial pattud andeks annate, neile on need andeks antud. Sest otsego innimisse Poial melewald on, pattud Ma peäl andeks anda, nenda on temma sedda melewalda Ewangeliummi ehk armo õppetusse ammetile annud, kui temma ütleb: Nenda kui Jssa mind on läkkitanud, nenda läkkitan minna teid ka. Joan 20, 21. ja Luf. 10, 16. Kes teid kuleb, se kuleb mind.

Kellele peab pattud andeks antama?

Neile, kes omma patto hädda tõeste tundwad, kahhetsewad, allandikko ja usklikko süddamega ülestunnistawad, ja Jesuse Kristuse parrast armo ja rõmustamist ihaldawad; sest nenda ütleb Jhsand Jesus selle alwatud wasto: Olle rahhul, minno poeg, sinno pattud on sulle andeks antud. Matt. 9, 2. ja selle patto kahhetsewa naese wasto: Sinno pattud on sulle andeks antud, sinno usk on sind aitnud, minne rahhoga. Luk. 8, 48. ja 7, 48. f.

Kellele peab pattud kinnitadama?

Keikile innimestele, kes pattust ei põra, ja ei ussu mitte, kes ka meel patto sisse jäwad ellama ja keik head maenitsust põlgwad, nenda kui meie Jhsand Jesus Kristus õppetab: Kui sinno wend sinno wasto eksib, siis minne, ja nomi tedda ennese ja temma keskes ükspäinis; kui temma sind kuleb, siis olled sinna ommma wenna kasuks saanud. Agga kui temma sind ei kule, siis wotta weel üks ehk kaks ennesega, et keik assi kahhe ellik kolme tunnistaja suus seisaks; agga kui temma neid ei kule, siis anna koggodussele teada; agga kui temma koggodust ei kule, siis olgo ta sinno melest kui üks paggan ja tõlner. Matt. 18, 15-17.

Mis saggused pattud peab ülestunnistama?

Jummala ees peab innimenne ennast keikpiddi pattuseks tunnistama, ka nende pattude polest, mis temma ei tea egga tunne, nenda kui meie Jhsa meie palwes teme; agga õppetaja ees tullewad
agga

agga need pattud üllestunnistada, mis meie teame ja ommas süddames tunneme.

Misfuggused pattud need on?

Siin pead sinna omma ello ja ellamist läbbi katsuma Jummalä künne kässo järrele, kas sa olled isä ehk emma, poeg ehk tüttar, isand ehk emmand, perremees ehk perrenaene, sullane ehk tüdruk; kas sa olled olnud sanna kuulmatta, kas sa kellelegi olled kurja teinud sanna ehk töga, kas sa olled warrastanud, holeta ja wihhane olnud, ebbausko pidanud, roppus ellus ellanud ja waltetanud, ja kahjo teinud.

Patto Tunnistuse Sannad.

Armas õppetaja! minna pallun sind et sa minno patto tunnistust kuled ja Jummalä polest pattude andeksandmist mulle kuletad:

Minna waene pattune inimenne tunnistan Jummalä ja sinno ees, et ma ei olle ükspäinäs patto sees sündinud ja ilmale tulnud, waid et ma ka Jummalä künne kässo wasto saggedaste ollen eksinud, Jummalat ja omma liggimest wihhastanud, ja ollen sega Jummalä wihha ja iggawest nuhtlust ennese peäle saatnud. Agga minna kahhetsen ommad pattud keigest süddamest, ja ussun Jესusse Kristusse läbbi õnsaks sada. Sepärrast tullen minna armo aial, ja pallun sind, Jēsanda Jესusse sullast, et sa mulle pattude andeksandmist kuletad, ja minno nõdra usso kinnitusseks, mind Jēsanda Jესusse Kristusse ihho ja werrega sõdad ja

ja jobad. Minna tahhan Jummalä armo ja pühha Waimo abbi läbbi omma pattust ello parandada, pattude eest emast hoida, ning nenda ellada, kui wagga risti-innimesse kohhus on.

Koddo : Öppetus,

Ehk monningad pühha kirja tunnistused keigesugguste innimeste maenitsusseks ülespandud, kuida nemmad peawad omma ammeti ülespidada, ja mis nende kohhus on teha.

Piiskopide ehk üllewaatjate ja Öppetajate kohhus.

Loggodusse üllewaatja peab ollema ilma laitmatta, ühhe naese mees, kassin, moistlik, puhtaste ehhitud, woibraste wastowõtja, kes kölbab öppetama, ei mitte jodif, ei mitte taplik, ei mitte roppo kasso püüdja, waid kes järrele annab, ei mitte riakas, ei mitte rahha peäle ahne, kes omma maia-rahwa ülle hästi watab, kes ommad lapsed peab sannakuulmiseses keige tösfise wisiga: (sest kui kegi omma ennese maia-rahwa ülle ei märka üllewaatja olla, kuida woib temma Jummalä loggodusse eest hoolt kanda?) ei mitte sesuggune, kes usko hilja wastowötnud. 1. Tim. 3, 2-6.

Kes kinnipeab sest ustawast sannast minno öppetusse järrele, et ta woiks wäggew olla ni hästi maenitsema terwe öppetusse läbbi, kui ka neid, kes wastoräkiad on, nomina. Tit. 1, 9.

Kuuljatte kohhus omma Öppetajatte wasto.

Nenda on ka Jssand seádnud neile, kes armo öppetust kulutawad, et nemmad armo-öppetussest peawad ellawa. 1. Korint. 9, 14.

Kedda öppetakse sannaga, se jaggago keif head sellele, kes tedda öppetab. Urge ekfige mitte, Jummal ei anna ennast mitte pilkada. Kalat. 6, 6. 7.

Neid wannemid, kes omma ammeti hästi üllespiddawad; peab kahhewõrra auustusse wáart petama, keigeennamiste neid, kes tõõd tewad sannas ja öppetusses. Sest kirri ütleb: Sinna ei pea mitte härja suud kinnisidduma, kes pahmast tallab, ja: üks tõteggia on omma palka wáart. 1. Tim. 5, 17. 18. Luf. 10, 7.

Meie pallume teid: et teie wöttate nisuggusiks, kui nemmad on, neid piddada, kes teie seas tõõd teggewad, ja teie üllewaatjad on Jssanda sees, ja teid maenitsewad; ja et teie wöttate neid üpris wägga armsaste piddada nende tõ parrast. Piddage rahho issekeskis. 1 Tessal. 5, 12. 13.

Kuulge ommad juhhatajad ja wõtke nende sanna, sest nemmad walwawad teie hingede eest, nenda kui need, kes wastust peawad andma, et nemmad sedda rõmoga tewad, ja ei mitte õhkades: sest teil polle sest mitte kasso. Ebr. 13, 17.

Jlmalikko üllematte kohhus.

Jgga hing heitko ennast üllematte alla, kellel keigeüllem melewald on, sest üllemad ep olle muido kui Jummalast! agga kes üllemad on, need on Jummalast seätud. Kes nüüd üllematte wasto panneb, se panneb Jummalase seádmisse wasto; agga

agga, kes wastopannewad, need saatwad isse en-
 neste peäle nuhtlust. Sest ta ei kanna modka mit-
 te ilma asjata; sest temma on Jummalatener, kät-
 temaksja, nuhhelda sedda, kes kurja teeb. Rom.
 13, 1. 2. 4.

Allamatte kohhus üllematte wasto.

Andte Keisrile, mis Keisri kohhus, ja Jumma-
 lale, mis Jummalat kohhus on. Matt. 22, 21.

Sepärrast on tarwis, et teie ennast allahaidate,
 ei mitte ükspäinis nuhtlusse, waid ka süddame-
 tunnitusse pärrast. Sest sepärrast makske ka
 maksso, sest nemmad on Jummalat sullased, kes ot-
 se se eest murret kandwad. Siis tasfuge nüüd
 keikile omma wõlga; maksso, kellele maksso, tolli-
 rahha, kellele rolli-rahha, kartust, kellele kartust,
 au, kellele au tulles anda. Rom. 13, 5. 6. 7.

Sepärrast maenitsen minna keige-essite, et
 peab tehtama pallumisfi, palwesiid, pallumisfi teis-
 te eest, ja tammamisfi keikide innimeste eest, kunnig-
 gatte ja keikide eest, kellel keigeüllem melewald on,
 et meie rahholist ja tasfast ello woiksimie ellada kei-
 ge Jummalakartusse ja ausa ello sees; sest se on
 hea ja armas Jummalat meie Dnisteggia melest.
 I Tim. 2, 1. 2. 3.

Tulleta nende mele, et nemmad würstide ja
 üllematte wasto allandikkud on, nende sanna wõt-
 wad, ja keige hea teule walmis on. Tit. 3, 1.

Heitke ennast keige innimeste seadmisse alla,
 Jhsanda pärrast, olgo kunninga kui üllema alla,
 ellik pealikude, kui nende alla, kes temmast on læk-
 kitud, kurjateggiattele kül nuhtlusseks, agga hea-
 teggiattele kitusseks. I Peetr. 2, 13. 14.

Abbiello:

Abbielly : rahwa kohhus.

Teie mehhed, ellage omma naestega targaste, ja tehke selle naeste-rahwale, kui nõdrama astjale, au, nenda kui neile, kes ka armo-ello pärriad on, et teie palwesid ärra ei keesta. 1 Peetr. 3, 7.

Mehhed, armastage ommad naesed, ja ärge sage wihhaseks nende wasto. Koloss. 3, 19.

Naesed, kuulge omma meeste sanna kui Jhsanda sanna, nenda kui Sara Abraami sanna wottis kuulda, ja hüdis tedda isсандaks, kelle lapsiks teie ollete sanud, kui teie head tete ja ühtegi hirmo ei kardada. Ewes. 5, 22. Peetr. 3, 1. 6.

Wannematte kohhus.

Teie isjad, ärge ärritage mitte omma lapsi wihhale, et nemmad meelt ärra ei heida, waid kaswatage neid karristamisest ja Jhsanda maenitsemisest. Ewes. 6, 4. Koloss. 3, 21.

Laste kohhus.

Lapsed, kuulge omma wannematte sanna Jhsanda sees, sest se on õige. Auusta omma isja ja emma: (se on essimenne kässo-sanna tootussega:) et sinno käsfi woiks hästi káia, ja sinna woiksid káua ellada Ma peál. Ewes. 6, 1. 2. 3.

Perre-wannematte kohhus.

Jhsandad, tehke sedda sullastele, mis õige ja kohhus on, ja jätke áhwardamist mahha, ja teádke, et ka teil ennestel Jhsand taewas on, ja teema ei pea ennam luggu ühhest kui teisest. Ewes. 6, 9. Kolos. 4, 1.

Sullaste

Sullaste, ümmardajatte, päiliste ja teoliste kohhus.

Teie sullased, kuulge nende sanna, kes teie isandad on lihha polest, kartusse ja wärristussega omma süddame waggadusjes, nenda kui Kristusse sanna; ei mitte silma kirjaks tenides, kui need, kes innimeste mele pärrast püüdwad olla, waid kui Kristusse sullased, kes Jummal tahtmist süddamest tewad, kes heal meel Isandad teniwad, ja mitte innimesi, ja teädke, et mis head kegi ial saab teinud, sedda saab temma Isanda käest, olgo sullane ehk wabbat innimenne. Ewes. 6, 5-8. Koloss. 3, 22.

Nore Rahwa kohhus.

Teie nored, olge wannematte wasto allandikkud, agga keik olge teine teise wasto allandikkud, ja ehhitage ennast seestpidi allandikko melega; sest Jummal panneb sureliste wasto, agga allandikkui-
le annab temma omma armo. Siis allandage ennast nüüd Jummal wäggewa käe alla, et temma teid woiks üllendada õigel aial. 1 Peetr. 5, 5. 6.

Pest-Naeste kohhus.

Kes tõeste lesknaene on, ja üksi järrele jänud, se lodab Jummal peäle, ja jääb kindlaste pallumiste ja palwette sisse õõd ja päwad; agga kes lihha himmus ellab, se on ellawalt surnud. 1 Tim. 5, 5. 6.

Jggaühhe Kristi-innimesse kohhus.

Sinna pead omma liggimest armastama kui isseennast. Sellesinnatse sanna sisse on keik käs-
süd

sud ühtepandud. Rom 13, 19. Tehke pallu-
missi keikide innimeste eest. I Tim. 2, 1.

Kui iggäu^{ks} teeb omma tööd.
Siis on keik asjad maias hääd.

Õnna Lutterusse Rõõsimiste ja Rõõmiste sannad.

1. Kas sa ussud, et sa pattune olled?

Jah, minna ussun, ma ollen pattune.

2. Kust sinna sedda teäd?

Jummala kümnest käsjust, neid ei olle minna
mitte piddanud.

3. Kas sinna kahhetsed ommad pattud?

Jah, minna kahhetsen, ja se teeb mulle wägga
haiget, et minna Jummala wasto ollen efsinud.

4. Mis olled sinna omma pattudega teninud?

Jummala wihha, aialikko surma, ja iggawest
hukkatus.

5. Kas sa ussud õnsats sada?

Jah, minna ussun sedda kindlaste.

6. Kelle peäle lodad sa siis?

Õmma armsa Jõsanda Jeesuse Kristuse peäle.

7. Kes

7. Kes on Kristus?

Jummala Poeg, tõssine Jummal ja tõssine
innimenne.

8. Ons ennam kui üks Jummal?

Üks ainus Jummal on, agga kolm temma
aino ollemisse sees, Issa, Poeg, ja Pühha Waim,
ja need kolm on üks. I Joan 5, 7.

9. Mis on Kristus sinno eest teinud, et sa temma
peäle lodad?

Temma on minno eest surnud, ja on omma
werre risti sambas minno eest ärrawallanud pat-
tude andeks andmisseks.

10. Ons Issa ka sinno eest surnud?

Ei olle mitte, sest Issa on Jummal, ja pühha
Waim on ka Jummal, agga Poeg on tõssine Jum-
mal ja tõssine inimenne, kes minno eest on sur-
nud, ja on omma werre minno eest ärra-wallanud.

11. Kust sa sedda teäd?

Pühhasi armo-õppetussesi ja neisi sakramen-
ti sannadest, ja temma ihhusi ja werrest, mis mul-
le sakramenti pandiks on antud.

Ütle mulle need sannad.

Meie Issand Jesus Kristus, sel õsel,
n. t. s.

12. Kas sinna ussub, et sakramentis Kristusse tõssine
ihho ja werri on?

Jah, minna ussun sedda.

13. Mikspärrast ussud ja sedda?

Kristusse sannade pärrast: Wõtke, sõge, se on minno ihho; joge keik seält seest, se on minno werri.

14. Mis peame meie teggema, kui meie temma ihho sõme, ja temma werd jome, ja nenda sedda panti wõttame?

Meie peame temma surma ja werre: ärrawallas mist kulutama ja se peäle mõtlema, kuidas temma meid on õppetanud: Sedda tehke ni mittos kord, kui teie ial sedda tete, minno mällestusjeks.

15. Mikspärrast peame meie temma surma mälletama ja sedda kulutama?

Et meie õppime uskma, et ükski loom ei olle woinud meie pattud leppitada, kui ükspäinis Jeesus Kristus, tõssine Jummal ja tõssine innimenne, ja et meie õiget hirmo tunneme omma pattude pärrast, ja neid raskeks arwame, ja ükspäinis Kristussest ennast rõmustame, ja nenda sesamma usso läbbi õnsaks same.

16. Mis sundis Kristus sinno pattude eest surrema ja neid leppitama?

Temma suur armatus omma Jõsa, minno ja keikide pattuste wasto, nenda kui kirjutud on. Joan 14, 31. Rom. 5, 6:8. Kalat. 2, 20. Ewes. 5, 2.

17. Mikspärrast tahhad sinna Jummalala lauale miina?

Et minna õppin uskma, et Kristus surest armust minno pattude pärrast on surnud, kui õõle dud on, ja et minna temmast ka õppin Jummalat ja omma liggimest armastama.

34 Lutterusse Kõõsim. ja Kõõm. sannad.

18. Mis peab ristil innimest sundima sagedaste Altari sakramenti wõtma?

Zummala polest peab tedda sundima Kristusse kait ja tootus, parrast ka temma omma hädä, mis tedda waewab, sest sepeerrast on nisuggune kaitminne, kutsminne ja tootaminne.

19. Mis peab innimenne teggema, kui temma nisuggust hädä ei tunne, egga sakramenti ei iggatse?

Sel ei olle parremat nou anda, kui et temma (1) omma süddant läbbikatjub, welaks temmal pattust lihha ja werd on, ja uskugo ommeti, mis pühha kirri sest kulutab. Kalat. 5, 16. 17. Rom. 7, 18.

(2) Et temma tähhele panneb, welaks temma siin ilma sees on, ja möttelgo ommeti, et temmal patto ja hädä ei pudu, nenda kui se kirri ütleb. Joan 15, 18:20. 16, 8:20. I Joan 2, 15. 16. 5, 3. 5.

(3) Siis leiab temma ka kurratit ennese ümber, kes walle: ja tapmissiega õõd ja päwad seest: ja wäljaspidi tedda rahhule ei jätta, nenda kui se kirri temmast tunnistab. Joan 8, 44. I Peetr. 5, 8.

Jesuse nimmel ja auuks.

Rüsiminne.

1. Mis peab meie teigefavem murre ollema, ni kaua kui mei olleme?

G meie woiksimme Jummalat diete tunda ning tenida.

2. Kes on Jummal?

Jummal on teige õnsam ja ärraarwamatta kallis Waim, selge armatus, pühha ja dige, itaga wenne, teigewäggewam, tõsine, helde ja armolinne, kes teidis paikus on, kes teik asjad näab ja teik targaste teadab.

3. Kaida woime meie Jummalat diete tunda ning tenida?

Dige usso läbbi, pühha ja jummakartlikko ello sees.

4. Kust õpplime Jummalat tundma?

Temma surest teggudest ja temma pühhasst sannast.

5. Kas innimenne peab siis Jummalat sured teud tähhele pannema?

Jah! taewad juttustawad Jummalat au, ja taewa lautus kulutab temma kätte tööd. Ma on täis Jehowa heldust.

6. Kas innimenne peab ka Jummal sanna luggema, õppima ja tähhele pannema?

Jah! sest se õppetab tedda, mis temma kohus on Jummal ja liggimesse wasto.

7. Mis õppib innimenne weel Jummal sannast?

Keif mis tedda rõmustab willetsusse aial.

8. Mis õppetab Jummal sanna weel?

Kust meie peame pattude andeksandmist sama, ja mis meid peab finnitama waggadusse sees.

9. Mis tarwis on sulle weel Jummal sanna antud?

Et ma saan lotust Jummal peäle ellus ja surmas.

10. Kust leiame sedda lähhidelt, mis pühhas kirjas laies malt õpetakse?

Katekismusse õpetusse peatükide seest.

11. Mitto peatükki on katekismusse ramato sees?

Wiis. 1. Jummal kümme käsko. 2. Pühha usso õpetus. 3. Issa meie palwe. 4. Pühha ristminne. 5. Pühha Altari sakrament.

Esfimenne Peatük.

Jummal kümnest käskest.

1. Kelle heaks on Jummal neid kümme käsko annud?

Keikide innimeste heaks.

2. Mikspärrast kirjotas neid Jummal kirwi lauade peäle?

Temma tähhendas sega, et nenda kui se, mis kirwi

Siis saab kirjutud, ei woi mitte ärrakustutud sada; seddawisi peame meie temma pühhad kasko sure holega oppima ja ifka meles piddama.

3. Mitm: laua peale kirjotas Jummal neid kumme kasko? Rahhe Siis laua peale.

4. Mitto kasko on esimesse laua peal? Kolm esimest.

5. Mitto kasko on teise laua peal? Seitse wimist.

6. Mis oppetawad need kolm esimest kasko? Et meie peame Jummalat armastama, sest et temma meile ärraarmamatta paljo head teeb, ja iggawest onnistust tahhab anda, kui meie temma kaskude moda ellame.

7. Mis oppetawad need seitse wimist kasko? Et meie peame omma liggimest armastama.

8. Kuida peame meie Jummalat armastama? Keigest süddamest, keigest hingest, keigest melest ja keigest wäest.

9. Kuida peame meie omma liggimest armastama? Kui isseennast. — Jesus oppetab meid wägga armsaste: keik mis teie ial tahhate, et innimesed teile peawad teggema, nendasammoti tehke teie neile ka.

10. Kes on meie liggimenne? Keik innimesed, olgo tütwad ehk wõõrad, olgo sõbrad ehk waenlased, olgo kes meiega ühhes uskus on ehk wõõra usso rahwas.

11. Kas innimenne wõib Jummalat armastada ja omma liggimest wihkada?

Ei woi mitte. Kui kegi ütleb: ma armastan Jum-

Jummalat, ja wihtab omma liggimest, se on wal-
lelik. Seit kes ei armasta omma wenda, kedda ta
näib, kuidas se woib Jummalat armastada, kedda
temma mitte ei nä? Ja se kässofanna on meil Je-
sus'lest, et se, kes Jummalat armastab, se peab ka
omma liggimest armastama.

Esimenne Käsk.

1. Mis kelab suur Jummal esimesse Käsko sees?

Keik woõr? Jummalat tenistus.

2. Mitmesuggune on woõra Jummalat tenistus?

Kahhesuggune, teine on awwalik, teine on
sallaja.

3. Mis on awwalik woõra Jummalat tenistus?

1. Kui kegi päilikko ette, ku, taewa, tähtede,
metsade ja mu paika ette kummardab, ehk
neile ohwrib.

2. Kui kegi kuiud, mis on puust ehk kiwast teh-
tud, ehk malitud kuiud pallub kui Jummalat.

3. Kui kegi tähtpäwad peab, mis ei sünni pid-
dada.

4. Kui innimenne keiksuggused ebbausso wisid
armastab, mis suur Jummal wägga on keel-
nud.

5. Kui innimenne isse on noid, ehk noidade,
lausujatte, tagade ehk solapuhhujatte jurest
abbi otlib.

4. Mis on sallaja woõra Jummalat tenistus?

Kui innimenne lodud asjad ennam kardab ja
armastab kui Jummalat, ja kui temma nende peä-
le ennam lodab, kui helde Jummalat peäle.

5. Kuida peame meie Jummalat kartma?

Ei mitte kui kurjad lapsed, waõd nenda kui wag-
gad lapsed ommad wannemad kartwad.

6. Mis suggused innimesed kartwad Jummalat waggas:
laste wiisi järrele?

Need, kes keige patto ja kuusatusse wasto panne-
wad, sepärrast et nemmad omma armoliff taewast
Issa ei tahha wihhastada, sest et temma ni wäg-
ga helde ja armolinne on.

7. Mis se on: Jummalat armastama?

Se on: ikka temma ja temma suurte hea-
teggemiste peäle mõtlema, temma armo järrele
iggatsema, ja keif head teggema mis temma tahhab.

8. Mis se on: Jummal peäle lootma?

Se on: Jummal jurest abbi otsima, sest se
keigewäggewam ja helde Jummal woiw ja tahhab
meid arwitada.

9. Kas Jummal sedda ka tootab?

Jah! Temma ütleb keifide waggade tröösti-
misselks: Ärra kardä mitte, sest ma ollen sinnoga,
ärra wata ennese ümber sest minna ollen so Jum-
mal, ma teen sind tuggewaks, ma aitan sind ka,
ja pean sind ülles.

Teine Käsk.

1. Mis kelab Jummal teise käsko sees?

Et meie ei pea mitte temma nimme asjata suh-
ho wõtma ehk kurjaste prukima.

2. Mis on Jummal nimmi?

Jummal isse, temma pühha sanna, pühhad
sakramentid ja keif kust tedda tunnukse.

3. Kuida wõttad innimenne Jummal nimme ilma
asjata suhho?

I. Kui innimenne neab, se on, kui temma en-
nesele ehk liggimessele kurja sowib.

2. Kui

2. Kui innimenne keige rühja asja jures wannub ja pühhad sannad kurja wisi pärrast nimmetab.

3. Kui temma lausub, se on: kui üks rummal ebbauskune innimenne eunast targaks nimmetab, naggo woiks ta solapuhhumis sega ehk tullega teisele kurja ehk abbi tehha.

4. Kui innimenne Jummalala nimme jures walle tab ja pettab.

4. Ons se siis wägga raske pat, Jummalala nimme ilma asjata suhho wõtma?

Jah! sest Jummal ei jätta tedda mitte nuhtlematta, kes temma nimme kurjaste pruuib.

5. Kas need kulla ehk tihhetkonna rahwas woimed Jummalast õnnistatud sada, kenne hulkas solapuhhujad, noidad, ehk õnne andjad ellawad?

Ei woi mitte, sest Jummal ütleb: Ei so seast ei pea leitama ei õnne andiad, egga sedda, kes lausub, ei noida egga wallo: wõtjad, egga sedda, kes noia kääst küssib. Sest iggamees, kes sedda teeb, on Jummalale üks hirmus asfi.

6. Mis kääst Jummal teise kääso sees?

1. Et meie tedda keige hädda sees appi hüame, kädame, pallume ning tänname.

2. Et meie iggal aial töt rägime ja suurt auu temma wasto üllesnäitame.

3. Et meie ükspäinis siis temma nimme jures wannume, kui kohtowannemad sedda kääsiwad.

7. Mis teeb innimenne, kes kohto ees wannub?

Temma kutsub Jummalat tunnistusse: meheks, et ta töt räkib, ja kättemaksjaks, kui ta walle tab.

8. Kas peame siis walle: wande ette ennast wägga hoidma? Jah! õige wägga. Ning, kui meie olleme efsinud,

eksinud, siis on parrem, kohhe tunnistada ja andeks palluda. Jummal ütleb: kes omma ülleastmissi kinni kattab, ei lähha se temmale korda, agga kes tunnistab ja mahhajättab, selle peäle hallastakse.

Kolmas Käsk.

1. Mis käsib Jummal kolmandama käsko sees?

Et meie peame pühapäwa pühitsema.

2. Mis se on: pühapäwa pühitsema?

Se on: keik muud argipäwa tööd mahhajätma, jutlust ja Jummalala sanna pühaks pidama, heal meel kuulma ja õppima, ning omma ello se järrele parrandama.

3. Mit wist peame siis kirrikus ollema?

Meie peame kui tõssised kuuljad keik Jummalala tenistusse tükid tähhele pannema, laulud illosaste üllesotsuma ja mitte teine teisega lobbisema. Jummal ütleb: keikis päkus, kus ma käsün omma nimme kulutada, sinna tahhan ma so jure tulla ja sind õnnistada.

4. Mitmesuggused Jummalala tenistusse tükid tulleswad kirrikus tähhele panna?

Palwed, laulud, rahwa-loetaminne, jutlus ning pühha sakramentide wäljajaggaminne.

5. Missuggused muud pühapäwad on, mis ristikog: godus on seädnud?

Meie pühitseme:

1. Joulo-pühhad, Jesusse Kristusse sündimisse mälestusseks.

2. Neäri-päwa, et meie ue aasta hakkatusses Jummalala armo tulleswa aasta tarwis palume.

3. Kolme

3. Kolme funninga pühha, millal meie omma me-
le tulletame, kuida pagganatte funningad on
tulnud meie Dnnisteggiat kummardama.
4. Sure neljapäwa, millal Jesus pühha õhto-
sõmaeega on seadnud.
5. Sure rede, millal meie Dnnisteggia on Ma-
ilma pattude eest riisti pu peäl surnud.
6. Eihhawõtte-pühhad, Jesusse surmast ülles-
tousmisse mällestusseks.
7. Riisti-päwa, millal meie Dnnisteggia on
taewa lainud.
8. Nelli-pühhi-päwad, millal pühha Waim on
Jesusse jüngritte peäle wäljawallatud sa-
nud, mis läbbi nemmad said kõlbawaks
tehtud; riisti õppetust keiges Ma-ilmas kulu-
tada ning ristifoggodusi seada.

5. Mikspärrast pühhitsema palwepäwad?

Et meie teine teisega Jummalale käest nende
pattude andeksandmist palume, mis läbbi temma
nuhtlused meie ma peäle foggutakse.

6. Mis tödd ei keelta mitte pühhapäwal?

Kui wahhest juhtub üks hädda tö, mis mitte
ahnusse pärrast, waid liggimesse ehk ennese heaks
ei sünni teiseks päwaks jätta, kui on: haiged kats-
ma, tullekahjo ja wee-hädda sees liggimest aitma.

Neljas Käsk.

1. Mis käsib Jummal neljandama käsko sees?

Et meie peame omma isä ja emma, ehk wan-
nemad ouustama.

2. Mis:

2. Mis saggused wannemad need on?

Meie lihhased wannemad; kes isä ja emma asemel on. Isä ja emma; kohto wannemad; moisa - ja leiba - wannemad; õppetajad ja kes meid kolis õpetavad.

3. Mis se on: wannemad auustama?

Se on: wannematte sanna kuulma, neid arm-
saste ja kalliste piddama ja nende mele pärrast
teggema. Jummal ütleb: Auusta omma isä tö
ning sannaga, et temma õnnistus so peäle tulleks
sest isä õnnistamine kinnitab laste kotad agga
emma wandumine kiskus nende allused ümber.

4. Mis toobad Jummal neile, kes sannatulelikud on?

Nende käsä peab hästi käima ja temma tah-
hab neid õnnistada aialikkult ja iggaweste.

5. Kas se on siis suur pat, kui lapsed raskes pannewad,
ommad wannad wannemad toitma?

Dige suur pat. Jummal sanna kinnitab: laps
olle abbiks omma isäle temma wannaduseses ja
ära kurwasta tedda temma ello ajal. Ehk ta melest
nödraks lähhäks, ärra põlga tedda mitte.

6. Mis äwardab Jummal neile, kes wannemad
wihastawad?

Runninga Salomoni õppetusse ramatus ütleb
temma: sedda silma, mis isä irwitab ja ei tahha
emma sanna kuulda, peawad kaarnad jõe äres
wäljanokkima ja kotta pojad ärrasõma.

Wies Käsk.

1. Mis telab Jummal wiendama käsko sees?

Keif pattud, mis läbbi innimesse ello lühhen-
dakse.

2. Mis:

2. Mis suggused pattud on need?

1. Kui innimenne liggimesse ihhule kahjo teeb, tedda wiggaseks peksab ehk surnuks lööb.

2. Kui innimenne lassab teise läbbi liggimesse ihhule kahjo tehha ehk tedda ärratappa.

3. Kuida tappetasse muil wisil?

Kui legi sunnib omma liggimest liaste joma ehk panned wägga rasket tööd temma peäle ehk ei aita omma liggimest hädda sees.

4. Kas innimenne woib ta isseennast tappa?

Jah! kui temma liaste joob ehk üliemeelse süddamega kahjo armastab ehk õnnetust otsib, ja kui temma muil wisil omma terwist ärrarikkub, ehk ennesele otsa teeb?

5. Mis kelab Jummal weel wiendama kässo sees?

Keik kurjad süddame mõtted, mis innimest eksitawad et ta liggimesse terwist ärrarikkub ehk temmale otsa teeb, kui on: waen, riud, wihha, kad dedus ja leppimatta südda.

6. Mis käsib Jummal wiendama kässo sees?

Et meie peame omma liggimest aitma ja temmale head teggema keige hädda sees.

7. Kuida peame liggimest aitma?

Hea melega ja keigest süddamest. Sepärrast maenitseb meid Jeesus: Olge armolissed, nenda kui teie isä taewas armolinne on.

Kues Käsk.

1. Mis kelab Jummal kuendama kässo sees?

Jummal ei kela mitte ükspäinis abbiellorikmist, waid temma kelab keik sedda, kust üks rop ello ja abbiellorikminne tulles.

2. Mis

2. Mis siis sin üleüldes teeldakse?

1. Keif roppud himmud. 2. Keif roppud kõn-
ned ja laulud. 3. Hora ja pordo ello. 4. Ab-
bielloritminne. 5. Laikus. 6. Liigjominne
ja praššiminne. 7. Kurja seltsi armatus.

3. Kas sest suur kahjo tulleb, kui innimenne lihha hims
mude järvele teeb?

Dige suur ihho ja hinge kahjo — Misuggune
innimenne jääb raskestest haigeks, kurri többi hak-
kab temmast kinni, ja Jesusse arm peab temmast
lahkuma.

4. Mis käsib Jummal kuendama kässo sees?

Et meie peame käsšinaste ja puhtaste ellama
kõnnede ja teggude sees.

5. Kuida maenitsed Jummal sanna meid seks?

Teie ollete kalli hinnaga ostetud, Jesus on
teid omma kalli werrega ärralunnastanud, sepär-
rast auustage Jummalat ommas ihhus ja om-
mas Waimus, mis Jummal parralt on.

Seitsmes Käsk.

1. Mis kelab Jummal seitsme kässo sees?

Keif wargust, olgo awwalik ehk sallaja wargus.

2. Mis on awwalik wargus?

Kui kegi õ- ehk päwa- aial liggimesse warran-
dust ehk muud riisto ärrawõttab ehk tedda risub.

3. Mis on sallaja wargus?

Keif üllekohtune tõ, mis läbbi innimenne omma
liggimesse rahha ehk warra ennese pole kışsub.

Sedda:

Seddawisi warrastatse:

1. Kui wannemad ei anna perrele, mis kohhus on neile anda.
2. Kui perre on laisk, ei wiitsi tööd tehha, ning et teni mitte truište; ehk kui nemmad ei holi sest, et wannemille kahjo sünnib.
3. Kui innimesed pettised moddud peawad.

4. Mis õppetab Jummal sanna wargussest?

Et Jummal ei anna wargusse patto andeks, kui warras ei maksa sedda, ehk ei anna mitte taggasi, mis temma on warrastanud.

5. Ons se ka waegus, kui innimesed omma warra pillutawad?

Jah! se on ka wargus, sest kui innimesed omma warra praßimisse, liajomisse ja mu wisiga pillutawad, siis warrastawad nemmad sedda enese ja nende käest, kedda nemmad olleksid woinud sega aitada.

6. Mis käsib Jummal seitseme kässo sees?

Et meie peame aitma omma liggimesse warra ja peatoidust kaswatada ja hoida.

7. Kuida woime omma liggimesse warra ja peatoidust kaswatada ja hoida?

1. Kui meie iggaühhele jätrame, mis ta omma on, ja kui meie ennast rahha ahnusse eest hojame, sest rahha ahnus on keige kurja asjade juur.
2. Kui meie tööd teme, et meie mitte ükspäinise enesele head satame, waid et meil on ka jaggada sellele, kellel tarwis on.

8. Mis käsib Jummal weel seitseme kässo sees?

1. Et meie peame iggaühhele omma wõlgo maksuma.

2. Et

2. Et meie liggimest senna juhhatame, kuhho meie teame temma warrandust widud ollewad.
3. Et meie jälle kätte anname, kui meie leia-
me, mis liggimenne on kautanud.

Kahheksas Käsk.

1. Mis kelab Jummal kahheksama käsko sees?

Keik wallet, mis liggimesse peäle rägitakse, olgo kohto ces, ehk mu seltsis.

2. Kuida rägitakse üllekohto liggimisse peäle mu seltsis?

Kui innimenne omma liggimesse peäle walletab, keelt pekjab, ja kurje kõnnesid temma peäle tõstab.

3. Mis käskib Jummal kahheksama käsko sees?

Et meie peame omma liggimesse eest kostma, keik head temmast kõnnelema ja keik asjad heaks kånama.

4. Misuggune südda peab meil siis kahheksama käsko järrele ollema?

Üks tassane ja heamelinne südda.

Ühheksas Käsk.

1. Mis kelab Jummal ühheksama käsko sees?

Keik kuriad himmud ja mõtted, mis innimen-
ne armastab, kui temma omma liggimesse pär-
randust kawwalussega püab, ehk õigusse nimmel
ennese pole kisisub.

2. Kas innimenne peab ussuggused himmud warsti
lõmmatama?

Jah! sest iggaüht kiwsatakse, kui tedda omma
ennese himmudest weatakse ja awwatelletakse.

3. Mis

3. Mis käsib Jummal ühheksama kasso sees?

Et meie keikipiddi digust armastame. Sest Jhsanda filmad watawad digede peäle ja temma kõrwad kuulwad nende pallumist, agga Jhsanda palle on wasto neid, kes kurja tewad.

Kümnes Käsk.

1. Mis telab Jummal kümne ma kasso sees?

Sedda pärris himmo ehk pärris patto, mis inimesse süddames ka meelt wasto touseb.

2. Mis käsib Jummal kümne ma kasso sees?

Et meie südda keigest kurjast himmust liggimesse warra järrele peab puhhas ollema. Sepärrast ütleb Jhesus: õnsad on need, kes puhtad süddames on, sest nemmad peawad Jummalat näggema.

3. Mis läbbi satame meie ennestele nisuggust süddame puhhastust?

1. Kui meie ep olle ellades kaddedad teiste wasto.

2. Kui meie rahhul olleme sega, mis se armas Jummal meile annab. — Jummalakartus on suur kasso, kui meie ommaga rahhul olleme, sest meie ep olle ühtegi ilmale tonud; awalik on, et meie ei middagi ka ei woi Ma-ilmast ärrawia. Agga kui meil peatoidust ja ihokattet on, siis peame sega rahhul ollema.

1. Mis ütleb Jummal keigest neistsinnaesist kassudest?

Temma ütleb, et ta tahhab head tehha neile, kes temma

temma käsud piddawad, ja et ta tahhab kängeste nuhhelda neid, kes temma käsude wasto tewad.

2. Kuida nimmetakse keik, mis Jummal käsude wasto tehakse?

Sedda keik nimmetakse pattuks.

3. Mitmesuggune on pat?

Rahhesuggune: pärris-pat ja teggo-pat.

4. Mis on pärris-pat?

Se on se suur hinge hädda, mis meie ommist wannemist pärrime, et meie wägga laisad olleme head teggema, agga ussinad töle.

5. Mis on teggo-pat?

1. Keik, mis meie ja mõtte, sanna ja kõnne, tö ja teggudega Jummal käsude wasto tehakse.

2. Kui inimenne sedda, mis Jummal käsib, jättab teggematta, parreminne teädus.

6. Kas siis keik inimenesed on omma patto pärrast Jummal nuhtlusse al?

Jah, Jummal parrago.

7. Kenne läbbi woime patto nuhtlusse lahti ning Jummal armust ossa sada?

Jesusse Kristusse läbbi.

Teine Peatük.

Pühhasst Kristi = ussuft.

1. Mis tähendab se fanna usk?

Kaks asja: 1. Usso:õppetust. 2. Sedda usko, mis süddames on.

2. Mis on usso:õppetus?

Keik, mis meie Jummalä sannast meie hinge õnnistusfeks tarwis lähhäb õppida ja uskuda.

3. Mis on se usk, mis süddames on?

Se on se kindel lotus Jummalä peäle, et ta neile keigile armolinne on, kes pattust pöörwad ja Jesusse armo:õppetusse järrele ellawad.

4. Kelle sisse peame uskma?

Kolmaino Jummalä, Jummalä se Issa, Poia ja pühha Waimo sisse.

5. Mitto õppetust õppetab teine peatük?

Kolm. 1. Lomisfest. 2. Arralunnastamisfest. 3. Pühhitsemisfest.

Esimesenne õppetus.

1. Misuggusest Jummalä heateggemisfest vägib esimesenne õppetus?

Lomisfest.

2. Kes

3. Kes on keik asjad lonud?

Suur Jummal, kes algmis, es keik asjad on teinud, mis enne ep olnud.

3. Mitmesuggused on keik Jummalal lomad?

Kahhesuggused: 1) näggematta, 2) nähtawad lomad.

4. Kes on üllemad neist näggematta lamadest?

Inglid.

5. Mis on inglid?

Waimud Jummalast lodud.

6. Mitmesuggused on inglid?

Kahhesuggused, teised on head, teised on kurjad inglid.

7. Mis tewad head inglid?

Nemmad kiirwad Jummalat, ja tewad temma tahtmist, ning hoidwad innimesi.

8. Ons Jummal ka kurjad inglid lonud?

Jah on lonud, agga mitte kurjaks, waid heaks ning ilma pattota.

9. Kust nemmad kurjaks sanud?

Nemmad on Jummalast ärratagganenud.

10. Mis tewad kurjad inglid?

Nemmad pannewad allati Jummalal wasto, ja püüdwad innimesi hukka sata.

11. Kas nemmad woiwad innimestele kahjo tehha?

Ei milgi wiisil, sest seks on Jeesus awalikkus sanud, et temma kurrati teud pididi ärrarikkuma.

12. Misuggused on nähtawad lomad?

Keik, mis meie silmaga woime nähha.

13. Kes on üllemad neist nähtawist lomadest?

Innimesesed.

14. Kas sa ussud, et Jummal ka sind on lonud?

Jah minna ussun, et Jummal mind ja keif lomad on lonud.

15. Mikspärast on Jummal innimesesi lonud?

Et nemmad peawad siin ilmas temma isfalikko armo tundma, pühaste ellama, ja iggaweste õnsaks sama.

16. Kust on Jummal esimesse innimesse ihho lonud?

Ühhest mulla tükkist.

17. Kust temma hinge sai?

Jummal puhhus temma ninnasse ühhe ellawa hinge.

18. Mitto tükki on siis Jummal innimesse jures lonud?

Kaks tükki: hinge ja ihho.

19. Kuida on Jummal innimesse lonud ihho polest?

Jummal on temmale annud liikmed ja meled; kui on: 1) kuulminne, 2) näggeminne, 3) haistminne, 4) maitzminne, 5) tundminne.

20. Kas hing on palju kallim kui ihho?

Jah on! sest ihhule woiwad mitmesuggused wiggadusjed juhtuda, ihho surres ka ärra; agga hing on surrematta, ja ükski ei woi temmale kahjo teha.

21. Mis esimesse innimesse nimmi olli?

Adam.

22. Mis temma naese nimmi olli?

Ewa.

23. Kenne sarnatseks on Jummal innimeste lonud hinge polest?

Jummal on innimeste omma nõo järrele ehk ennese sarnatseks lonud, nenda et temma olli õige, pühha ja õnnis.

24. Ons innimenne Jummal sarnatseks jänud?

Ei olle mitte jänud.

25. Mikspärrast mitte?

Sest, et temma kurrati pettusse ja kawwalusse läbbi Jummal kääsust ärratagganes, ja sõi sest ärrakeeldud puust.

26. Ons siis Adami patto läbbi keik innimesed Jummal näust lahti sanud?

Jah Jummal parrago.

27. Kas innimenne woib jälle Jummal sarnatseks sada?

Jah Jeesusse Kristusse kalli lunnastamisse läbbi, kennest teises õppetusesse rõgitakse.

28. Kes hoiab ja toidab innimesi?

Se helde Jummal, kes meid on lonud.

29. Kuida toidab Jummal neid?

Temma õnnistab innimeste tööd, kinkib neile terwist, annab head wiljalist aega, ning annab neile se läbbi keik ihho ja ello tarwidust ja toidust.

30. Kas Jummal meile weel enam head teeb?

Jah temma hoiab ja kaitseb meid keige hädda ning kurja eest.

31. Mikspärrast kaitseb ja hoiab Jummal meid?

Sedda teeb temma keik isalikkust, jummalikkust armust ning heldussest.

32. Mis on sepärvast meie kõhus?

Se eest on meie kõhus Jummalat kita, tän-
nada, tenida ning temma janna kuulda.

33. Kas Jummal tahhob meile ta, pärvast sedda aialikko
ello, iggawest õnnistust anda?

Jah, sest nenda on Jummal innimesši armast-
tanud, et ta neile omma poja Jesu Kristust on
annud, et ükski, kes temma jisse ussub, ei pea hukka
sama, waid et igaawenne ello temmal peab ollema.

34. Kust õppime meie sedda?

Pühhas Ewangeliummist ehk armo-õppetus-
sest, ja lühhidelt teise peatükki teisest õppetusest.

Teine Õppetus.

1. Mis saggusest surest Jummal heateggemisest
rõgitatse teises peatükis?

Arvalunnastamisest.

2. Kes on meie lunnastaja?

Jesus Kristus, Jummal poeg, tõssine Jum-
mal ja tõssine innimenne.

3. Mikspärvast pididi Jesus tõssine Jummal ja
tõssine innimenne ollema?

Et temma meie Issand pididi ollema, kes meid
ärakaddunud ja hukkamoiistetud innimesši pididi
peastma ja lunnastama.

4. Kenne täest on Jesus meid lunnastanud?

Reigest pattust, surmast ja kurrati wäest.

5. Kuida on Jesus meid pattust lunnastanud?

1) Et temma, isse meie pattud on kannud
ommas pühhas ihhus risti pu peäl.

2) Et

2) Et temma meile meleparrandamisse joudo on saatnud, mis läbbi meie woime keige pattude wasto panna.

6. Kuida on Jesus meid surmast peästnud?

Et surm wagga innimessele ep olle mitte nuhtlus, waid surm on temmale naggo üks üks, mis läbbi temma Jesusse au riki tulleb.

7. Kuida on Jesus meid kurrati wäest peästnud?

Et neid ei moisteta mitte hukka, kes Jesusse fanna järrele ellawad; siis kurrat ei woi ka mitte meile kurja egga kahjo ennam tehha.

8. Misga on Jesus meid sunnastanud?

Ei mitte kulla ehk hõbbedaga, waid omma pühha werrega, ning omma ilmasüta kannatamisse ja surmaga.

9. On siis Jesus kannatanud?

Jah on kannatanud ihho ja hinge polest keik, mis meie omma pattude pärrast olleksime pidand kandma.

10. Kenne wallitusse al on Jesus kannatanud?

Pontsiusse Pilatusse al, kes sel aial Judarahwa wallitseja olli.

11. Mis surma surri meie Önnisteggia?

Tedda lödi risti.

12. Kas ta jäi risti?

Ei jänud mitte, waid tedda maeti mahha.

13. Ons temma haus sisse jänud?

Ei olle mitte, waid temma on üllestousnud surnust.

14. Mis kasso on meil sest?

Jesus on surma ärrakautanud ja ello ning hukkaminnematta põlwe walge ette tonud.

15. Ruhho

15. Kubho lask meie Õnnisteggia pärrast omma illestousmist?

Kui temma olli ommad jüingrid diete õppetanud ja neid käsitud, et nemmad pidid armsõ õppetust kuulutama keige Ma-ilma rahwale, siis lask temma taewa: seäl istub temma Jummal omma keigewäggewama Jõsa parremal kael.

16. Mis se on, et Jeesus istub omma Jõsa parremal kael?

Se on, et meie Jõsand Jeesus jesamma Jummalikko au ja wäega wallitseb, kui taewane Jõsa, uing keiges paikus on.

17. Kui temma keiges paikus on, mikspärrast ei nä meie tedda mitte?

Sepärrast, et temmal üks ärrasellerud ihho on, agga kui meie pühaste ellame, siis same meie tedda üpris sure rõmoga taewas nähha.

18. Kas need sawad ka Õnnisteggiat nähha, kes pattude sees surewad?

Jah! wiimsele päwal, agga mitte rõmoga, waid sures abhastuses, sest temma tulles kohhut moista ellawatte ja surnutte peale.

19. Mil aial tulles wiimne päaw?

Sedda ei tea meie mitte.

20. Mikspärrast ei tea meie sedda mitte?

Et meie iggapäaw temma wasto walmis olleme.

21. Kuida walmistame meie ennast wiimse päwa wasto?

1) Kui meie nenda ellame, kui Jeesus meile õppetuse märki on annud.

2) Kui meie ikka meles peame, mikspärrast meie Õnnisteggia meid ni kalliste on ärralunnastanud.

22. Mikspärrast on siis Jeesus meid lunnastanud?

Et meie peame temma ommad ollema ja temma rikis temma al ellama ning tedda tenima.

23. Kuida peame tedda tenima?

Ilmasõpmata õigusse ja waggadusse sees.

24. Kas Jeesus tulles meile seks ka appi?

Jah, sest temma on meile omma pühha Waimo tootanud, kes meid pühhitseb.

25. Kust õppime meie sedda?

Teise peatükki kolmandamast õppetusest, pühhitsemisest.

Kolmas Õppetus.

1. Mis se on, kui pühhas kirjjas ööldakse, et pühha Waim meid pühhitseb?

Se on, et temma meid pühhaks ja waggaks teeb.

2. Mis läbbi pühhitseb temma meid?

Jummala sanna ja sakramentide läbbi.

3. Mikspärrast on siis pühha Waim Jummala sanna lastnud ülleskirjotada?

Et meie sedda jo nores eas peame luggema ja õppima, ning et meie keik omma ello se järrele ajame.

4. Kes on pühha Waim?

Pühha Waim on kolmas selle aino Jummala ollemisse sees, üks ainus tõssine Jummal Is-
sa- ja Poiaga.

5. Mikspärrast nimmetakse tedda pühhaks?

Sepärrast, et temma isse pühha on, ja neid, kes Jummala sanna wõtwad kuulda, pühhaks ja waggaks teeb.

6. Kas

6. Kas siis innimesele pühha Waimo abbi tarwis lähkäh, kui temma tahhab waggats sada?

Jah! wägga tarwis, sest ükski innimenne ei woi ommast melest ehk wäest Jususse Kristusse, omma Issanda, sisse uskuda egga temma jures sada.

7. Kuida sawad innimesed Jesusse jure?

Kui pühha Waim neid 1) Ewangeliummi ehk armoõppetusse läbbi kutsusub.

2) Omma annettega walgustab.

3) Dige usso sees pühhitseb ja hoiab.

8. Mis on armoõppetus ehk Ewangelium?

Need rõõmsad sannumed, et Jummal meile Jesusse pärrast armolinne on.

9. Mis saggused on pühha Waimo anned?

Ellaw lotus Jummal peäle, tõssine armastus Jummal ja innimeste wasto, kannatlik ja tasfane meel ja süddamelik rahho.

10. Mis on pühha rist: kogodus?

Keik pühhad innimesed, kedda pühha Waim kutsusub, walgustab ja pühhitseb.

11. Kust tunnukse pühha rist: kogodus? allewad?

Seäl kus: 1) Risti-innimised Jummal sanna järrele waggaste ellawad. 2) Kus pühhad sakramentid Jesusse seadmisse järrele wälja jagatakse.

12. Mis on pühhade ossasamine?

Kui waggad innimesed omma liggimesse waggadussest rõmustakse ja kui nemmad keiki-piddi hoolt kandwad, et rummalad õppetakse ja kurjad Jesusse poole pöörtakse.

13. Kas sa ussud pattude andeksandmist?

Jah! minna ussun et pattud andeks antakse.

14. Kes annab pattud andeks?

Kolmainus Jummal.

15. Kellele antakse pattud andeks?

Neile, kes ommad pattud diete tundwad, sübdamest kahhetsewad ja mahhajätwad.

16. Kellele ei anta mitte pattud andeks?

Neile, kes omma rummalusse ja pattude süsse jäwad ellama.

17. Kas need, kellele pattud andeks antud, patto kiusatussest foggone lahti on?

Ei olle mitte, waid nemmad peawad ikka walwama, et pattud ei ja woimust nende peäle.

18. Millal sawad nemmad teigest kiusatussest lahti?

Kui nemmad surrewad.

19. Kes teit innimesed peawad surrema?

Jah! peawad.

20. Mis on surrema?

Se on: et hing lahkeb kehast ärra.

21. Kuhho sawad innimeste hinged?

Waggade hinged tulleswad Jummalajure, agga furjade innimeste hinged sawad põrgo hauda.

22. Kuhho sawad ihhud?

Neid maetakse mahha.

23. Millal peawad surno kehhad maetud sama?

Ei mitte enne, kui surno-hais on tunda, sest et hirmus on, innimesi enne matta, kui tõssised märgid nende surmast kões on.

24. Kas

24. Kas ihho jääb mulla sisse?

Ei ja mitte, waid temma peab üllestousuma. Jesus ütleb: tund tulles, millal keik, kes haudade sees on, peawad minno heäle kuulma ja wälja tullema: kes on head teinud, ello üllestousumisfeks, agga kes on pahha teinud, hukkamoiſtmisse üllestousumisfeks.

25. Mil aial peawad surnud üllestousuma?

Wiimſel päwal.

26. Mis peab üllestousuma?

Ei mitte hing, sest hing ei surre, waid lihha ehk meie ihho, mis mullaks lainud, peab üllestousuma.

27. Kas sesamma ihho ning lihha, mis meil nüüd on, peab üllestousuma?

Sesamma ihho ning lihha peab üllestousuma, agga mitte ennam pattune, többine ehk surrelik, waid waimolikko kombedega.

28. Kes ärratab surnud ülles?

Se kolmainus Jummal.

29. Misſuggused innimesed ärratab Jummal ülles?

Keik innimesed, pühhad ja kurjad.

30. Mikspärrast ärratab ta neid?

Et nemmad peawad kohto ette tulles.

31. Kuida moistetakse kohbut?

Nenda, et iggaweks peab sama sedda möda, kui temma siin ilmas on ellanud.

32. Kuhho sawad siis need waggad?

Iggawesse ellusse, kus Jummal tahhab ärrapühkida keik wee pisfarad nende silmist ja surma ei pea ennam ollema egga leinamist, egga kissendamist, egga waewa ei pea ennam ollema.

33. Kuhho

33. Kuhho sawad need kurjad?

Iggawesse hukkatusse sisse, seal peawad nemmad nuhtlust kannatama, ärraheditud Issanda pallest ja temma wäe auust.

34. Kas sinna tead kuhho sinna saad?

Jah tõest! kui minna patto sisse jaan ellama, küll siis peab se õige Jummal mind hukka moistma, agga kuima Jesusse sanna järrele pühhaste ellan, siis saan minna ka temma jure iggawesse ellusse.

35. Mis peame sepärrast iggapääw teggema?

Meie peame ennast Jummalala sure heldusse ülle rõmustama, keige patto kiusatuste wasto pannema, ning sepärrast walwama ja palluma.

36. Kust õppime meie sedda õppetust palwest?

Katekismusse ramato kolmandamast peatükki.

Kolmas Peatük.

Palwest.

1. Mis läbbi same Jummalala kääst õiget usko ning teitsuggusid muud annid?

Süddamelikko palwe läbbi.

2. Mis on palwe?

Üks kõnne Jummalaga.

3. Kas Jummal on ka käästnud palluda?

Jah on käästnud, ning tootanud, et temma tahhab meie palwed kuulda.

4. Mis kasso on meil palwest?

Se kasso, et meie: 1) Jummalaga tutwaks same.

2) Et

- 2) Et Jummalalt meile abbi saab.
- 3) Palwe satub rõnno willetsusse aial.
- 4) Meie usko kinnitakse palwe läbbi.

5. Mis peab sind weel kihutama sagedaste palluda?
 Meie Issanda Jesusse Kristusse ja mu püh-
 hade inimeste õppetusse märgid, kes kindlaste
 palwesse jäid.

6. Kes woib Jummalale mele pärrast palluda?

Se pallub Jummalale mele pärrast, kes omma
 patto hädda tunneb, ommast rummalussest ning
 pattust põrab, ja Jesusse jurest nende wasto abbi
 otsib.

7. Kuida peame palluma?

Waimus ja tões, se on, meie peame palwed teh-
 hes keif woõrad mõtted ennestest ärraajama, ning
 õiete se peäle mõtlema, mis meie Jummalale rõgime.

8. Mis peame meie palluma?

Keif, mis meie ja meie liggimesse ihho ning
 hinge heaks tarwis lähhäb.

9. Mis woib usklik palwetegija ommast palwest tunnistada?

1. Et Jummal sagedaste meile annab, mis
 meie pallume ja ennam kui mõistame palluda.
2. Et Jummal ükspäinis sedda ei anna, mis
 meile kahjuks tulleb.
3. Et pühha Waim meie süddant rõmustab ja
 waigistab, kui meie ei woi keif kätte sada,
 mis meie pallume.

10. Kenne nimmel peame meie palluma?

Jesusse nimmel, se on: temma kasso peäle ning
 usklikko süddamega, et Jummal Jesusse meie
 eeskõsija pärrast meie palwed tahhab kuulda.

11. Kelle eest peame meie palluma?

Issenneste ja keige inimeste eest; meie wanne-
 matte,

matte, suagulaste, heateggiatte ja nende eest, kes meie hõlks on antud; ka meie waenlaste eest.

12. Mis aial peame meie palluma?

Innimenne peab küll iggal aial Jummal peäle mõtlema, ommetegi on se wägga hea, et meie hommikul ja õhtul, enne sõmaaega ja pärast sõmaaega pallume.

13. Kus paikns peame meie palwed teggema?

Armolinne Jummal kuleb ja näab meid keigis paikus, agga keigeennamiste peame meie palwed teggema kirrikus ja ommas majas.

14. Kas usklik innimenne peab paljo sannade pärast murretsema?

Ei milgi kombel, temma rägib omma armsa Jummalaga kui julge laps omma hea isaga.

15. Mis on keigeparras palwe?

Isa-meie palwe, mis meie Isand Jesus Kristus meid on õppetanud.

S p p e t u s.

Isa meie palwest.

1. Mis on esimesed Isa meie palwe sannad?

Isa meie, ehk meie Isa, kes sa olled taewas.

2. Kes on se Isa, tedda meie peame palluma?

Kolmainus Jummal.

3. Mikspärast nimmetame meie tedda Isaks?

Sepärast et armolinne Jummal selle. Isa-nimmega meid tahhab armolikkult kutsuda, et meie peame uskma, tedda meie ja keige innimeste õige isa ja meid temma õiged lapsed ollewad.

4. Kas

4. Kas so südda se läbbi saab rõmustud?

Jah! õige wägga, sest innimenne woib nüüd julgeste ja kindla lotussega Jummalat palluda, kui waggad lapsed omma armsa Jäsa palluwad.

Esimenne Palwe.

1. Mis pallume esimesse palwe sees?

Et Jummal nimmi meie juures saaks pühhitsetud.

2. Mis on Jummal nimmi?

Jummal isse, temma pühha sanna, pühhad sakramentid ja keik, kust tedda tunnukse.

3. Kuida pühhitetakse Jummal nimmi?

Kui 1. Jummal sanna selgeste ja puhtaste õppetakse.

Kui 2. meie ka pühhaste kui Jummal lapsed sedda möda ellame.

Teine Palwe.

1. Mis pallume telse palwe sees?

Et Jummal riik meile tulleks.

2. Mis on Jummal riik, telle pärrast meie pallume?

1. Pühha risti koggodus.

2. Iggauhhe Jummal lapse südda, kus Jummal omma armo ning sanna läbbi wallitseb.

3. Iggawenne ello.

3. Kuida tulleb Jummal riik meile?

Kui se taewane isä meile omma pühha Waimo annab, et meie temma armo läbbi temma pühha sanna ussume ja se järrele ellame, süü aialikkult ja seäl iggaweste.

Kolmas Palwe.

1. Mis pallume kolmandama palwe sees?

Et Jummal hea ja armolinne tahtminne meie jüres sünniks.

2. Mis tahhab Jummal?

Et meie peame omma patto hädda tundma, Jesusse, omma Dnmisteggia sisse uskma, pühaste ellama ja iggaweste õnsaks sama.

3. Ons Jummal tahtminne ikka hea?

Jah on hea, ka siis, kui temma meid nuhtleb, et kül meie sedda iggal aial ei moista.

4. Kuida peab Jummal tahtminne Ma peäl sündima?

Nenda kui inglid ja ensad innimesed sedda taewas teggewad.

5. Kes julgeb Jummal tahtmissse wasto panna?

Kurjad Waimud, ja kurjad innimesed, kes Ma ilmas ellawad, ning keige ennamiste meie lihha tahtminne.

6. Kas need woiwad meid wäggise sundida pattuks?

Ei woi mitte, sest se armolinne Jummal tahhab:

1) Jsse keige nende kurja nou ja tahtmissse rikkuda ning keelda.

2) Meid omma pühha sanna ning usso sees kindlaste hoida meie otsani.

Neljas Palwe.

1. Mis pallume neljandama palwe sees?

Omna iggapäwast leiwa, ehk keik sedda, mis meie ja liggimesse ihho toidusseks ja üllespidamisjeks tarwis on.

E

2. Kas

2. Kas Jummal annab ka kurjatele iggapäewast leiba?

Jah Jummal annab sedda feigile innimestele.

3. Kas waggad ja kurjad innimesed wõtwad Jummalal aialikkud heateggemised ihhel wiist wasto?

Ei mitte, sest waggad wõtwad sedda head tannolikko süddamega wasto, agga kurjad innimesed tannamatta süddamega.

4. Mikspärrast pallume iggapäewast leiba?

Et meie ei pea mitte liamurre ehk ahnussega tullesa aasta ette murretsema, waid sega rahhul ollema, mis meile iggapäew tarwis lähhäb.

5. Mis on iggapäewane leib?

Keik mis meie ihho toidusseks ning üllespiddas mis seks ni wägga tarwis on kui iggapäewane leib.

6. Kui nüüd se armas Jummal meile sedda annab, mis siis meie lohhus on?

Meie ei pea sedda mitte holetusse, liajomisse ehk prassimis se läbbi ärraraiskama, waid ennese ning omma perre rahwa ja waeste heaks prukima.

Wies Palwe.

1. Mis pallume meie wiendanna palwe sees?

Et se taewane Issa tahhaks meile keik pattud andeks anda.

2. Kas temma tahhab ka meile pattud andeks anda?

Jah! temma annab feigile Jesusse pärrast pattud andeks, kes kurja mahhajätwad ning temma mele pärrast ellawad.

3. Mis

3. Mis tootavad need waggad Jummalale?

Et nemmad tahtwad ta jüdd mest andeks anda ning heal meel head tehha neile, kes nende wasto eksiwad.

Nenda pallus se fallis Dnisteggia omma waenlaste eest: Issa! anna neile andeks, sest nemmad ei tea, mis nemmad tewad.

Rues Palwe.

1. Mis pallume meie kaendama palwe sees?

1) Et Jummal meid tahhaks hoida wägga kange kiusatusse eest.

2) Et temma meid aitaks, keik kiusatussed ärrawoita ja nende peäle woimust sada.

2. Mitmesuggused on kiusatussed?

Rahhesuggused: teised on head, neid lasseb Jummal oiage armastusse pärrast meie peäle tulla, teised on kurjad, need tullewad kurratist, kurjast innimesest ja keige ennamieste meie kurrast süddamest.

3. Mis suggused kiusatussed tullewad Jummalast?

Kui temma meile suurt õnne ehk aialikko rõmo kingib, kui temma meilt sedda ärrawoita, mis meile armas on, ja kui temma muud wisti meie peäle panneb.

4. Mikspärrast lasseb Jummal neid kiusatussi meie peäle tulla?

Temma tahhab seläbbi: 1) Meie waggadust ja armastust temma wasto finnitada.

2) Meile näitada, kui wäoga nõdrad meie olleme ilma temma armota.

5. Kas innimenne woib kurja kiusatuste wasto panna?

Jah! Jummal armo läbbi woime neid keigipiddi ärrawoita.

6. Kuida same siis woiuust kiusetuste peäle?

- 1) Kui meie diete hästi ellame, Jummalat palume ja walwame.
- 2) Kui meie kurja innimeste hirmsa otsa peäle wõtame, kes eõbausust kaksipiddi mõtlemisses sisse langewad ja wimari issiennestele otja tewad.

Seitsmes Palwe.

1. Mis pallume seitsme palwe sees?

Et Jummal tahhaks meid ütskord teigest kurjast koggone peästa.

2. Mitmesuggune on se kurri ehk kahjo?

Neljasuggune: 1) Hinge kahjo, se on ülleüles des pat.

2) Ihho kahjo, se on: haigusse, wiggadusse ja wallo.

3) Warrandusse kahjo, se on: tulle ja wee kahjo, ja kui meie omma ärrawarrastakse ehk üllekohrusel wiisil ärrawõetakse.

4) Mu kahjo, kui meile ilma süta häbbi tehakse, kui meie peäle wälletakse ja meid ärrapõlgatakse.

3. Kuida peästab Jummal need waggad?

1) Kui temma nende risti wähhendab ja omma waimoga neid romustab.

2) Kui temma neile õnna otsa annab ning ennese jure taewa wõttab.

4. Mis suggused on need wiimsed Issa: meie palwe sannad? Sinno parralt on se riik, ning se waggi, ning se au iggaweste. Amen.

5. Mis õppetawad need sannad?

Need sannad kinnitawad waggade usko, et nem-

nemmad peavad kindlaste uskma, et Jummal tahhad ja woib nende palwed kuulda.

6. Mis se on: Amen?

Se on, et minna pean kindlaste uskma, et Jummal minno palwed kuulab.

5. Kust woime meie teada, et Jummal meie palwed kuulab?

Seft et Jummal isse: 1) on meid raskunud palluda, ning et temma, 2) on tootanud, et temma meid tahhad kuulda.

8. Kas sinna ka usjud sedda kindlaste?

Amen! Amen! se on: jah! jah! se peab tõeste nenda sündima.

9. Kust tulleb nisuggune usk?

Jummalala sannast ning pühhasst Sakramentidest.

Õppetus Sakramentidest.

1. Mis on Sakrament?

Sakrament on üks nähtaw assi, mis läbbi Jummal omma näggematta armo ning annid pakkub ja annab.

2. Mikspärast on Jummal sakramentid seadnud?

Temma tahhad nendega meie usko ja ommad tootusfed kinnitada.

3. Mitto sakramentid on Jesus seadnud?

Kaks: 1) Nistmisse, 2) Altari ehk pühha õhto: sömagia sakramenti.

4. Mitto asjad tulleswad sakramenti juures rõhhele panna?

Kolm: 1) Üks nähtaw assi. 2) Üks näggematta assi. 3) Jummalala Rask ning tootus.

Neljas

Reljas Peatük.

Pühha st Ristmisse st.

1. Mis on ristminne?

Ristminne ep olle mitte paljas wessi; waid üks ni süagune wessi, mis Jummal kaskus on seatud ja Jummal sannaga ührepandud.

2. Mis on nähtaw assi ristmisse sakramentis?

Wessi.

3. Mis on näggematta assi?

Se on Jummal Issa, Poeg ning pühha Waim omma armo annettega.

4. Mis on Jummal kaskosanna?

Kui meie Issand Jesus ütleb: minge ja õppe tage keik rahwast ja ristige neid Jummal se Issa ja se Poja ja se pühha Waimo nimmel.

5. Mis annab eht sadab ristminne?

Se sadab pattude andeksandmist, peastab ärra surmast ja kurrati wäest ja annab iggawest õnnistust keikile, kes sedda ussuhwad, mis Jummal sanna ja tootussed kulumawad.

6. Mis suggused on need Jummal sannad ning tootussed?

Kui meie õnnisteggia ütleb: Kes ussuh ja kedda ristitakse, se peab õnsaks fama, agga kes ei ussu, tedda peab hukkamoiسته. a. a.

7. Kuida woib wessi ni sured asjad tehha?

Wessi ei te sedda tõeste mitte, waid Jummal sanna, mis weega ja wee jures on.

8. Mis õppetab pühha kirri weel kallist ristmissesest?
 Paulus ütleb Iruusse ramato kosmandamas
 peatükis: Jummal on meid õnsaks teinud, ue-
 sündimisie pessemisse ja pühha Waimo uenda-
 misse läbbi.

9. Mis tähendab nisuggune wee ristminne?

Se tähhandab, et wanna Adam peab iggopä-
 wase kahhetsemisie ja pattustpöormisje läbbi meie
 sees ärraupputud iama.

10. Mis on wanna Adam?

Se on meie kurri pattune südda ehk pärrispat,
 keige kurja himmudega, mis meie omma wanne-
 matte läbbi esimesesest Adamast olleme pärrinud.

11. Mis läbbi peawad kurjad himmud meie sees
 lämmatud sama?

Iggapäwase kahhetsemisie ja pattustpöormis-
 se läbbi.

12. Mis peab ette tullema?

Uus innimenne.

13. Mis on uus innimenne?

Se on uus wagga südda ja meel, mis Jum-
 mal neile annab, kes Iesusse sisse süddamest
 uskwad.

14. Kuida peab uus innimenne ette tullema?

Nenda et temma usfo walgus peab ennä ja
 ennä paistma keigesugguste hea teggude sees.

15. Kuida peab se uus innimenne ellama?

Temma peab õigusse ja puhhastusse sees Jum-
 mala ees iggaweste ellama.

16. Kas iggäiks innimenne, kedda ristitakse, tootab, et ta
 tahhab puhhastusse sees ellada?

Jah, omma wadderitte läbbi.

17. Mis

17. Mis on wadderitte kōhhus?

Memmad peawad lapse assemel ristis- usko ülles- tunnistama, lapse eest Jummalat palluma ja temma ülleskaswatamisse eest hoolt kandma.

18. Kas sa olled ke ristitud?

Jah! sedda tean ma ommast nimmest ja kirri- ko ramatust ning wadderitte tunnistussest.

19. Kas sa olled sedda keit truiste teinud, mis so wadderid sinno assemel Jummalale tootasid?

Ei mitte, Jummal parrago, waid ma ollen patto läbbi sedda kallist ristmissse armo ärrakautanud.

20. Kas Jummal tahhab jälle sinnoga omma ristmissse seädust uendada?

Jah! kui ma pattust pōran ja meelt perrandan.

Õppetus pattude andeksandmissest.

1. Kas Jummal neile pattud andeks annab, kes piete pattust pōbrwad?

Jah! Jeesusse Kristusse temma Poia werri teeb neid puhtaks keigest pattust.

2. Kelle läbbi lasseb Jummal meile pattude andeksandmist kulutada?

Õppetajatte läbbi, kes ammeti polest ja meie Jēfanda Jeesusse kässo peäle meid palluwad: andke ennast Jummalaga ärraleppitada.

3. Millal se sünnib?

Kui meid pihitakse.

4. Kas se on üks suur heateggeminne, et Jummal meile lasseb õppetajatte läbbi pattude andeksandmist kulutada?

Oh jah! sest kui pattud on andeks antud, siis südda usso läbbi rahho tunneb.

5. Mis läbhi saab sesamma usk meie süddames
kinnitatud?

Jummala sanna ja Altari, sakramenti läbhi.

Wies Peatük.

Pühast Altari sakramentist.

1. Mis on Altari sakrament? ehk pühha õhtos
õdmaaeg?

Se on meie Jõsanda Jeesusse Kristusse tõõs-
sine ihho ja werri, leiwa ja wina es meie risti rah-
wale süa ja jua Kristussest enneest seätud.

2. Mis on nähtaw assi Altari sakramentis?

Leib ja wiin.

3. Mis on näggematta assi?

Meie Jõsanda Jeesusse Kristusse tõõsine ihho ja
werri, mis ta meie eest risti sambas on õhtwrinud.

4. Mis on Jummala tootusse: sanna?

Kui meie õnnisteggia ütleb: mis teie ja mit-
mede eest ärraantakse ja ärrawallatakse, pattude
andeksandmisfeks.

5. Mil aial seädis Jeesus pühha õhta samaaega?

Sel õsel, mil tedda ärraanti, enne kui temma
meie eest kibbeda surma sisse läks.

6. Kellele on Jeesus sedda seädnuud?

Keige risti-rahwale, agga õiged woõdrad sesin-
natse laua jures on ükspäinis waggad risti-inni-
mesfed.

7. Kas ükspäinisi wagga risti innimestel käso on
 Jesusse Altari sakramentist?

Jah! sest kes kõlmato ehk patustpõõrmatta
 sööb ning joob, se sööb ja joob isseennesele nuhtlust
 ja astub walmistamatta Jesusse lauale.

8. Kas inimenne peab ennast hästi walmistama, kui
 ta tahhab Jesusse laua jure miina?

Jah! sure holega.

9. Mitmesuggune on walmistamine?

Kahhesuggune: 1) wäljaspiddine; 2) seest-
 piddine walmistamine.

10. Misuggune on wäljaspiddine walmistamine?

1) Paastminne; kui inimenne ep olle haige,
 et ta woib sömata jada.

2) Kassinus; ridede, sömissse ja jomissse sees.

11. Ons sest küt, kui sa ennast wäljaspiddi
 walmistad?

Ei olle mitte, sest ilma seestpiddise walmista-
 misseta ep olle wäljaspiddine walmistamine kül
 middagi.

12. Misuggune on seestpiddine walmistamine?

1) Kui minna: tähhele pannen, kas mul on
 siete pattude kahhetseminne.

2) Kui minna süddamelikko usso pärrast mur-
 retsen.

3) Kui mul on tõssine ello pärrandamisse nou,
 et ma pattude eest ennast hoian ja ellan nen-
 da kui wagga risti innimesse kohhus on.

13. Mis pead teggema, kui so mele tulles, et so wennal
middagi on sinno wasto?

Ma pean temmaga ärraleppima.

14. Kui sinna nääd, et ust nõddrats lähhäb, ehk et ello
parrandamisle nou tehhab kadduda, kas ja pead siis
saggedaste Jummalä lauäle minnema?

Jah pean! jest tännolif Je usse jünger prugib
sedda ni mittokord kui ta tunneb, et par tedda täh-
hab ärrawoita ja Dnnisteggias ärralahhutada.

15. Mitspärrast on pühha Altari sakrament
seätud?

Meie Isand Jesus ütleb: sedda teh'e minno
mällestusfeks.

16. Mis peame meie Jesusfests mällestama?

- 1) Temma suurt armo meie wasto, et temma
meie eest kibbeda surma kannatanud ja meid
lunnastanud.
- 2) Temma pühha ellamist, et meie temma jäl-
gede sees peame kaima.
- 3) Temma arwamatta kallist ja iggawest õnnis-
tust, kellest waggad innimesesed peawad osä
sama.

17. Mis õnne on wagga innimestele pärrast surma
otada?

Wagga innimesesele on üks iggawenne õnnistus
walmistud, kus ei olle ühtegi pahhandus kuulda,
seäl ellab hing taewas, kus temma Jummalä selts
sis ja keige pühha waimude hulkas iggawesfest rõ-
mus.

mustamisest õksa saab. Temma ihho on ka
ikka terve ja ilma waewata.

18. Kas sa pead ikka selle iggawesse ello peäle
mõttema?

Jah! se tootus iggawesest ellust peab meid
siin rõmustama, kurbdusse sees jahhutama, wag-
ga ellamisese sees kinnitama, et meie seddasinnast
Ma ilma hea melega mahhajättame.

Õnsad on need, kes Jeesandast surredad, Waim
ütleb, et nemmad peawad hingama õnnast wae-
wast, nende teud káiwad nende járrel.

O t s.

Üks kaunis laul laste ristmis-
jures.

Jesand! so ees seisame,
Ka se laps sul armas olgo:
Keik, mis ta eest pallume,
So käest temma peole tulgo:
Et ta so laps ma peäl olleks,
Ja ka taewas üksford ellaks.

2. Pesse omma werrega
Tedda puhtaks Lunnastaja!
Ja so hea waimoga
Olle temma juhhataja!
Ja se nimmi, mis tal antud,
Sago sinnust üllespandud!

3. Olle temmal karjatseks!
Olle temmal ikka Peaks!
Dppetajaks, walgußseks!
Et ta rahho leida reaks!
Et ta woiks so tahtmist täita,
Ja so ommaks ennast näita.

4. Aita,

4. Aita, Jõsand! meidki teäl

Menda eilada ja tehha,
 Et kui hing on kele peäl,
 Woime surma rõõmsast nähha;
 Ja si s, pärrast ello waewa,
 Sinno jure same taewa.

Üks waimolik laul,

kui noor rahwas esimest korda

lauale lähhab.

Sul Jummal! ennast hopis lubban,
 So sanna kuulda järgeste.
 Sul omma süddant ikka annan,
 Mo Jesus! kes sa heldeste
 Mind watto waewast lunnastand.
 Ja mind siit sadik arwitand.

2. Oh pühha Waim! kes walgustanud
 Mo pinnu süddant, aita mind,
 Et, mis ma sünnust kätte sanud,
 Ka hoian, et ma ikka sind,
 Mo hea Jõsa! lõpmatta
 Ka wõltsin truist tenida.

3. Ma ollen kül jo patto teinud,
Ja rummalusjed efsinud.

Et ma nüüd ollen targaks läinud

Ja tean, mis sa kelanud;

Süis hirm mul peab ollema

Se kurja eest, mis wihtad sa.

4. Mind juhata, mo Jummal! isse,
Mind kela patto teggemast.

Oh hoia mind ka, kurja sisse

Meelt wasto jälle langemast.

Mind aita omma armoga

Süis saan ma waggast ellada.

5. Se pääw mul fulgo ikka mele

Mil ma sul truust tootand;

Ja kui ma efsin kurja tele,

Ehk ollen ka jo kormistand;

Süis nomigo mo südda mind,

Et ollen mahha jätnud sind.

6. Nüüd Jummal! annan ennast uesti

So ohwriks hopis sinnule.

Mind aita, et ma ellan truist

So pühha mele järrele!

Oh pat! ma wannun ärra sind!

Mo Jesus isse kuleb mind.

Tõsisse Jummalalapse laul, kes
Jesuse lauale käinud.

Mahha langen ma so ette, Jesus! minno meel
ja mõtte Tännab, et sa armastanud Mind, ja
pattust lunnastanud. Sa mind põrgust lahhu-
tades, Dige tele juhhatades, Tahhad õnnistust
mul anda, Kui sind wõttan meles kanda.

2. Uest wõttan tootada, Et meelt tahhan
parrandada. Et ma tahhan jätta mahha Sed-
da keik, mis so ei tahha; Et ma tõest keik inni-
messed, Kes so ihho lu:liikmised, Tahhan ikka
armastada Jggal mehhel abbiks Sada.

3. Rõmoga ma tahhan tehha Keik kust sa
woid rõmo näha Et ma kui so omma ellan,
Ja so mele parrast ollen. Agga nõdder on mo
rammo, Sedda tunnen ma jo ammo. Ehk ma
homme unuustanud, Mis ma tänna tootanud.

4. Oh sepärrast Jesus! aita, Et so tahtmist
woiksin täita. Tahhab pat mind eksitada, Siis
mind wotta kinnitada. Et ma temma wasto
woitlen, Pahhad himmud ikka sõitlen. Et ma
surren ennaminne, Kui et ollen waewalinne.

5. Te, et kardan patto hädda, Ja et tunnen
jälle sedda, Mis suurt rõme se mul annud, Kui
ma patto wasto pannud; Tulgo sinno arm mo
mele, Mõtlego mo hing se peäle, Kui mind peaks
kuijatama, Et sa piddid kannatama.

